

**UCHWAŁA NR XXXIV/284/17
RADY GMINY ALEKSANDRÓW KUJAWSKI**

z dnia 26 września 2017 r.

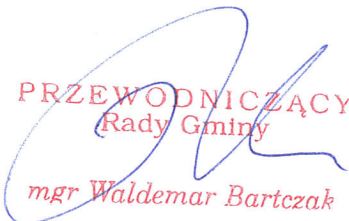
zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia "Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.)¹⁾ Rada Gminy Aleksandrów Kujawski uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXVI/219/17 Rady Gminy Aleksandrów Kujawski z dnia 30 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia "Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025", zmienia się załącznik "Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025" zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Aleksandrów Kujawski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
mgr Waldemar Bartczak

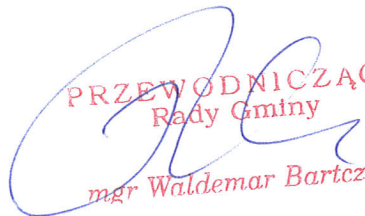
Tr(OW)-244
RADCA PRAWNY

Marcin Brzdęk

¹⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1579 i poz.1948 oraz 2017 r. poz. 730 i poz. 935

Uzasadnienie

Gmina Aleksandrów Kujawski opracowała Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025 (LPR). Jest to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej i/lub przestrzenno-funkcjonalnej, i/lub technicznej, i/lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do dalszego zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Lokalny Program Rewitalizacji zorientowany jest na zdiagnozowanie obszarów gminy znajdujących się w sytuacji kryzysowej o najbardziej zdegradowanej strukturze, w tym społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej oraz określenie działań służących poprawie sytuacji tych obszarów, głównie w sferze społecznej, ale i w pozostałych sferach spośród wyżej wymienionych. Skuteczność procesu rewitalizacji będzie zależała od partycypacji społecznej, stąd też Lokalny Program Rewitalizacji opracowany został przy udziale mieszkańców, środowisk społecznych i gospodarczych oraz dzięki szeroko prowadzonym konsultacjom społecznym. Lokalny Program Rewitalizacji będzie podstawą do ubiegania się o wsparcie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 na realizację zawartych w nim projektów infrastrukturalnych (twardych) i nieinfrastrukturalnych (miękkich). Lokalny Program Rewitalizacji poddany został strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko i konsultacjom społecznym. Przyjęcie LPR do realizacji umożliwi korzystanie ze środków zewnętrznych także podmiotom innym niż gmina, których zadania ujęte są w tym dokumencie. Wprowadzenie powyższej zmiany wynika z aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy
mgr Waldemar Bartczak

Załącznik
do Uchwały Nr XXXIV/284/17
Rady Gminy Aleksandrów Kujawski
z dnia 26 września 2017r.

Lokalny Program Rewitalizacji

dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

Aleksandrów Kujawski 2016

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	4
Rozdział 2. Uproszczona diagnoza gminy z wnioskami	10
Rozdział 3. Obszar zdegradowany gminy	15
Rozdział 4. Obszar rewitalizacji gminy Aleksandrów Kujawski.....	31
Rozdział 5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	36
5.1 Służewo.....	37
5.2 Zduny	41
5.3 Plebanka	44
5.4 Goszczewo	45
Rozdział 6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	47
Rozdział 7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk	50
Rozdział 8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	56
Rozdział 9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym PR.	74
Rozdział 10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	76
Rozdział 11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych	80
Rozdział 12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji	85
Rozdział 13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR.....	87

Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Powinna być prowadzona w sposób kompleksowy poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki oraz w sposób skoncentrowany terytorialnie. Rewitalizacja powinna być prowadzona na rzecz interesariuszy rewitalizacji (w szczególności są to: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, podmioty prowadzące działalność gospodarczą i społeczną, JST z tego terenu) na podstawie programu rewitalizacji.

Niniejszy program rewitalizacji został zainicjowany oraz uchwalony przez Radę Gminy Aleksandrów Kujawski, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 ze zm.) i jest wieloletnim programem działań w sferze społecznej i gospodarczej, zmierzającym do wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz do stworzenia warunków do jego zrównoważonego rozwoju. Ponadto stanowi narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Program rewitalizacji zorientowany jest na zdiagnozowanie obszarów gminy znajdujących się w sytuacji kryzysowej o najbardziej zdegradowanej strukturze, w tym społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej oraz określenie działań służących poprawie sytuacji tych obszarów, głównie w sferze społecznej, ale i w pozostałych sferach spośród wyżej wymienionych. Skuteczność procesu rewitalizacji będzie zależała od partycypacji społecznej, stąd też Lokalny Program Rewitalizacji opracowany został przy udziale mieszkańców, środowisk społecznych i gospodarczych oraz dzięki szeroko prowadzonym konsultacjom społecznym.

Uwzględniając fakt, że program rewitalizacji jest jednym z narzędzi realizujących strategię rozwoju gminy, a rewitalizacja powinna być elementem całościowej wizji rozwoju gminy, w rozdziale pierwszym wskazano na powiązania Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi, w tym m.in. ze „Strategią Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008-2020” oraz „Lokalną Strategią Rozwoju Partnerstwo Dla Ziemi Kujawskiej”.

W oparciu o przeprowadzoną analizę sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, w rozdziale drugim przedstawiono syntetyczną diagnozę gminy oraz zidentyfikowano jej główne problemy.

W rozdziale trzecim przedstawiono informacje na temat analizowanych wskaźników delimitacji dla poszczególnych miejscowości gminy oraz przedstawiono graficznie granice obszaru zdegradowanego.

W rozdziale czwartym przedstawiono graficznie granice obszaru rewitalizacji na tle całej gminy. Ponadto zawarta została w tym miejscu syntetyczna informacja na temat analizowanych kryteriów delimitacji dla poszczególnych terytoriów gminy.

W rozdziale piątym dokonano szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji. Przeprowadzono w tym miejscu analizę czynników i zjawisk kryzysowych. Ponadto określono

skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały występujące w poszczególnych miejscowościach objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

W pozostałej części programu określona została wizja stanu obszaru rewitalizacji i cele rewitalizacji oraz zaproponowane zostały przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których realizacja służyć będzie osiągnięciu zaplanowanych wcześniej celów.

Wszystkie dane, które zostały wykorzystane w poniższych analizach, zgodnie z zaleceniami Urzędu Marszałkowskiego, zostały zebrane przy pomocy Urzędu Gminy w Aleksandrowie Kujawskim, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Aleksandrowie Kujawskim, Gminnego Zespołu Obsługi Szkół w Aleksandrowie Kujawski oraz strony internetowej Głównego Urzędu Statystycznego. Można zatem uznać, że analizowane dane są mierzalne, wiarygodne i możliwe do pozyskania w przyszłości, podczas monitoringu i oceny realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski.

Rozdział 1. Opis powiązań Lokalnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji odnosi się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów występujących na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględniając kontekst europejskich, krajowych, regionalnych oraz lokalnych dokumentów strategicznych, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. Komplementarność z celami zawartymi w tych dokumentach wykazano w Tabeli 1 i 2.

Tabela 1. Nawiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno - programowych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.

Nazwa dokumentu	Zgodność z założeniami dokumentu
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Obszar strategiczny II - Konkurencyjna gospodarka</p> <p>Cel II.4 - Rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>II.4.2 - Poprawa jakości kapitału ludzkiego poprzez promowanie i wspieranie działań o charakterze prozdrowotnym i profilaktycznym w odniesieniu do chorób zawodowych i cywilizacyjnych</p> <p>II.6 - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <p>II.6.2 - Poprawa efektywności energetycznej poprzez wsparcie termomodernizacji budynków i modernizacji istniejących systemów ciepłowniczych z zastosowaniem dostępnych i sprawdzonych technologii</p> <p>II.6.4 - Poprawa stanu środowiska poprzez działania zmierzające do zmniejszenia emisji i zapewnienia lepszej kontroli nad substancjami wprowadzanymi do środowiska</p> <p>Obszar strategiczny III: Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>III.1 - Integracja społeczna</p>

	<p>III.1.2 - Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych poprzez tworzenie nowego systemu opieki nad osobami niesamodzielnymi i w podeszłym wieku - uszczelnienie i poprawa efektywności systemu</p> <p>III.3 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>III.3.3 - Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich poprzez m.in. wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym, w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym</p> <p>III.3.4 - Zwiększenie spójności terytorialnej m.in. poprzez skoncentrowane i zintegrowane działania (infrastruktura, zagadnienia społeczne i gospodarcze) w zakresie rewitalizacji obszarów tracących dotychczasowe funkcje</p>
<p>Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Aleksandrowskiego</p>	<p>Cel strategiczny II. Zdrowie i zintegrowane społeczeństwo</p> <p>2.4. Zmniejszenie odsetka osób korzystających z pomocy społecznej – efektywne formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>2.5. Stworzenie szerokiej oferty usług skierowanych do osób starszych i niepełnosprawnych, w tym tworzenie nowych placówek pomocy społecznej.</p> <p>Cel strategiczny 5. Zachowanie walorów naturalnych i poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez racjonalny rozwój infrastruktury technicznej</p> <p>5.1 Rozwój edukacji ekologicznej</p> <p>5.7 Inteligentne zarządzani energią</p>
<p>Narodowy Plan Rewitalizacji 2022</p>	<p>Cel tematyczny 4 - Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach</p> <p>Cel 4.3 - Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym</p> <p>Cel tematyczny 9 - Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem</p> <p>Cel 9.1 - Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszenia nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych</p>

	<p>Cel 9.2 - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności obszarów miejskich i wiejskich</p> <p>Cel 9.7 - Ułatwienie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym</p> <p>Cel 9.8 - Wspieranie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych</p>
<p>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.</p> <p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</p>	<p>Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki</p> <p>Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”</p> <p>Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska</p> <p>Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju</p>
<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</p>	<p>Cel szczegółowy 2 – Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych przez m.in. rozwój systemu usług adresowanych do osób niesamodzielnych i ich rodzin, w tym rozwój opieki długoterminowej</p> <p>Cel szczegółowy 4 - Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej poprzez m.in. poprawę poziomu aktywności fizycznej społeczeństwa</p> <p>Cel szczegółowy 5 – Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli poprzez m.in. poprawę jakości wczesnej edukacji, w szczególności na terenach wiejskich; rozwijanie dodatkowych zajęć edukacyjnych uzupełniających edukację szkolną, rozwijających zainteresowania i uzdolnienia uczniów</p>
<p>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020</p>	<p>Cel ogólny – Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju</p> <p>Cel szczegółowy 1 – Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich</p> <p>Priorytet 1.1 – Podnoszenie umiejętności, poziomu wykształcenia oraz wzrost mobilności zawodowej mieszkańców obszarów wiejskich</p> <p>Priorytet 1.4 – Zapobieganie i ograniczanie wykluczenia społecznego oraz aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich</p> <p>Cel szczegółowy 2 – Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej</p>

	<p>Priorytet 2.4 – Rozwój infrastruktury społecznej zapewniającej mieszkańcom obszarów wiejskich dostęp do dóbr i usług publicznych</p> <p>Priorytet 2.5 – Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich</p> <p>Cel szczegółowy 5 – Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>Priorytet 5.2 – Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie</p>	<p>Cel strategiczny – Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym</p> <p>Cel 2 – Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych</p> <p>2.2 – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe</p> <p>2.3 – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Cel strategiczny - Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi</p> <p>Kategorie interwencji - wysoki poziom kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach, sieć lokalnych placówek rozwoju społecznego, rozwój sektora NGO i kreowanie lokalnych liderów, dostosowanie bazy usług publicznych do potrzeb starzejącego się społeczeństwa, baza dla sportu amatorskiego i rekreacji</p> <p>Cel strategiczny – Sprawne zarządzanie</p> <p>Kierunki działań – Rozwój organizacji pozarządowych, poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Cel strategiczny – Tożsamość i dziedzictwo</p> <p>Kierunki działań – Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu</p>
<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</p>	<p>Cel strategiczny I – Wzrost poziomu samodzielności życiowej mieszkańców regionu</p> <p>Cel strategiczny II – Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców regionu poprzez zwiększenie dostępności różnego rodzaju usług społecznych</p> <p>Cel strategiczny III – Wzrost poziomu aktywności w życiu społecznym</p> <p>Cel szczegółowy 1.2 – Tworzenie i rozwój systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel szczegółowy 3.2 – Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej</p> <p>Cel szczegółowy 4.1 – Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategiczno - programowych.

Tabela 2. Nawiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno - programowych na poziomie lokalnym.

Nazwa dokumentu	Zgodność z założeniami dokumentu
<p>Strategia Rozwoju Powiatu Aleksandrowskiego na lata 2011-2020</p>	<p>Kierunek priorytetowy: Kapitał ludzki i usługi publiczne Cel strategiczny II: Podnoszenie poziomu świadczonych usług publicznych Cele operacyjne: II.1 Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych w szkołach powiatowych II.2 Rozwój kultury fizycznej i sportu II.4 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego II.5 Promocja zdrowia i świadczenie wysokiej jakości usług zdrowotnych Kierunek priorytetowy: Gospodarka lokalna i infrastruktura techniczna Cel strategiczny III: Rozwój obszarów wiejskich i przedsiębiorczości rolniczej Cel operacyjny: III.1 Odnowa wsi Kierunek priorytetowy: Atrakcyjność turystyczna powiatu Cel strategiczny I: Wdrożenie profesjonalnej oferty turystycznej powiatu Cel operacyjny I.5 Intensyfikacja działalności kulturalnej, zachowanie tradycji lokalnych oraz ochrona dziedzictwa kulturowego</p>
<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie Aleksandrowskim na lata 2008-2018</p>	<p>Cel strategiczny nr 1: Zintegrowany system wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży Cel operacyjny: 1.1 Rozwój systemu wspierającego wychowanie dzieci i młodzieży w rodzinie i środowisku pozarodzinnym Cel strategiczny nr 3: System rehabilitacji, aktywizacji i wsparcia osób niepełnosprawnych i starych Cel operacyjny: 3.5 Zapewnienie opieki i pielęgnacji osobom niepełnosprawnym i starym</p>
<p>Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008-2020</p>	<p>Cel strategiczny I: Stworzenie na terenie gminy korzystnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości sprzyjającej powstaniu nowych miejsc pracy oraz wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa Cel operacyjny: I.4 Uporządkowanie przestrzenne gminy Cel strategiczny II: Zapewnienie wysokiego standardu życia mieszkańców gminy</p>

	<p>Cel operacyjny: II.1: Zapewnienie szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej oraz rekreacyjno-sportowej II.2 Pobudzenie aktywności społecznej</p>
<p>Lokalna Strategia Rozwoju (Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”)</p>	<p>Cel szczegółowy nr 1 – Poprawa sytuacji osób starszych, dzieci oraz młodzieży w kwestii dostępu do usług o charakterze aktywnej integracji środowiskowej, animacji i opieki Cel szczegółowy nr 4 – Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa poprzez intensyfikację działań służących poprawie infrastruktury społecznej, technicznej i transportowej</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów strategiczno-programowych.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji wpisuje się w aktualnie obowiązującą „Strategię Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008-2020”, która została przyjęta uchwałą Rady Gminy z dnia 25.07.2008 r. Program ten pozwoli na realizację wielu celów, wynikających ze strategii rozwoju gminy, ponieważ jest odpowiedzią na zidentyfikowane w tej strategii problemy.

Na temat rewitalizacji traktuje również pkt. 2.10.1 Strategii „Poprawa ładu przestrzennego i rewitalizacja gminy” (str. 18-19), który rewitalizację uznaje za ważną część myślenia o rozwoju gminy, szczególnie na obszarach problemowych. Zgodnie z zapisami w tym pkt., program rewitalizacji służy podniesieniu atrakcyjności danego obszaru dla aktualnych i obecnych podmiotów gospodarczych, mieszkańców, czy NGO, wsparciu rozwoju kapitału społecznego oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców, a także restauracji zabytków. Wśród kierunków interwencji wymienia się rewitalizację obszarów zdegradowanych, ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwarteo, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, lokowanie nowych inwestycji, tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej, rozwój oferty osadniczej oraz oferty przemysłów czasu wolnego w oparciu o turystykę kulturową, aktywną, rekreacyjną. Program przyczyni się do nadania przestrzeniom zdegradowanym m.in. nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych.

Rewitalizacja wzmocni obszary objęte Lokalnym Programem Rewitalizacji, w tym m.in. poprzez rozwój aktywności społecznej, ożywienie gospodarcze, poprawę poziomu funkcjonalnego infrastruktury komunalnej, wzrost konkurencyjności obszaru rewitalizacji oraz zwiększenie zintegrowania inwestycji infrastrukturalnych skierowanych na rozwiązywanie problemów społecznych i przyczyniających się do ograniczenia koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego.

Gmina Wiejska Aleksandrów Kujawski jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo Dla Ziemi Kujawskiej”, w której skład od 2014 roku wchodzi wszystkie gminy Powiatu Aleksandrowskiego. Lokalna Grupa Działania, w ramach swojej działalności, podejmuje inicjatywy stymulujące rozwój gmin obszaru, zarówno w płaszczyźnie

rozwoju gospodarczego, społecznego jak i kulturalnego. Dotyczy to również rozwoju turystyki oraz przedsiębiorczości. **Niniejszy Program wpisuje się w cel ogólny Lokalnej Strategii Rozwoju** „Stworzenie miejsca dostatniego życia wspólnoty ludzi przedsiębiorczych, skupionych wokół partnerskiej współpracy, posiadających wizję własnego rozwoju w oparciu o zasoby lokalne” oraz w wyznaczone cele strategiczne wraz z zespołem celów szczegółowych. Mają one charakter długofalowy oraz są zasadne z punktu widzenia rozwoju obszarów wiejskich. Wszelkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne podjęte w dziedzinie rozwoju aktywności społecznej, poprawy stanu infrastruktury, wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych, a także turystyki spowodują poprawę warunków życia mieszkańców zamieszkujących obszary wiejskie objęte programem rewitalizacji.

Rozdział 2. Uproszczona diagnoza gminy z wnioskami

Lokalizacja

Gmina Aleksandrów Kujawski położona jest w centrum Polski, w województwie kujawsko-pomorskim, sąsiaduje z miastem powiatowym Aleksandrów Kujawski. Gmina charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym. Znajduje się przy drodze krajowej nr 91 relacji Łódź – Gdańsk, krzyżującej się w tym rejonie z drogą wojewódzką nr 266 Ciechocinek – Konin. Przez teren gminy przebiega także autostrada A1 z węzłem w miejscowości Odolion. Ponadto przez teren gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa relacji Łódź – Bydgoszcz – Gdańsk, która od chwili jej uruchomienia stała się przyczyną rozwoju gminy. Przez teren gminy przebiega również wiele atrakcyjnych tras turystycznych województwa, powiatu i trasa dziedzictwa kulturowego Europy – Szlak Bursztynowy.

Tabela 3. Wybrane dane statystyczne dot. gminy Aleksandrów Kujawski.

2014	Liczba		miejsowości	
			sołectw	
			40	
			28	
	Powierzchnia w km ²		134	
WYBRANE DANE STATYSTYCZNE	2012	2013	2014	Powiat 2014
Ludność	11576	11621	11624	55711
Ludność na km²	88	88	88	117
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	54	54,2	54,3	59,3
Dochody ogółem budżetu gminy na 1 mieszkańca w zł	3195	3596	3129	3342
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	15,2	15,4	14,2	13,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Gmina wiejska Aleksandrów Kujawski pod względem powierzchni należy do średnich w województwie kujawsko-pomorskim, jest jednak zdecydowanie największą gminą powiatu aleksandrowskiego - zajmuje aż 27,7% powierzchni powiatu. Dzieli się na 28 sołectw obejmujących łącznie 40 miejscowości wiejskie. W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne, które zajmują powierzchnię 9547 ha, co stanowi 72,5% obszaru gminy. Grunty orne zajmują 8223 ha (62,5%), sady 148 ha (1,1%), trwałe użytki zielone 1176 ha (8,9%). Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię 2188 ha, co stanowi 16,6% obszaru gminy.

Demografia

Tabela 4. Wybrane dane demograficzne dotyczące gminy Aleksandrów Kujawski.

2014	Powiat	Gmina	Powiat=100
Ludność	55711	11624	20,9
w tym kobiety	28706	5887	20,5
przyrost naturalny	-166	-19	b/d
ludność w wieku przedprodukcyjnym	10012	2392	23,9
ludność w wieku produkcyjnym	34964	7535	21,6
ludność w wieku poprodukcyjnym	10735	1697	15,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

Gminę Aleksandrów Kujawski zamieszkują 11 624 osoby, z czego 50,6% stanowią kobiety. W latach 2002 - 2015 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 12,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,3 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa kujawsko - pomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Gmina Aleksandrów Kujawski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -19. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,6 na 1000 mieszkańców gminy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,74 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. 64,8% mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski jest w wieku produkcyjnym, 20,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 14,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.¹

Bezrobocie

Bezrobocie w gminie Aleksandrów Kujawski wynosiło w 2014 roku 24,2% (26,3% wśród kobiet i 22,3% wśród mężczyzn). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Aleksandrów Kujawski wynosi 2992,70 zł, co odpowiada 74,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. 35,1% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,5% w przemyśle i budownictwie, a 9,7% w sektorze usługowym (handel,

¹ Dane Głównego Urzędu Statystycznego (2014 rok)

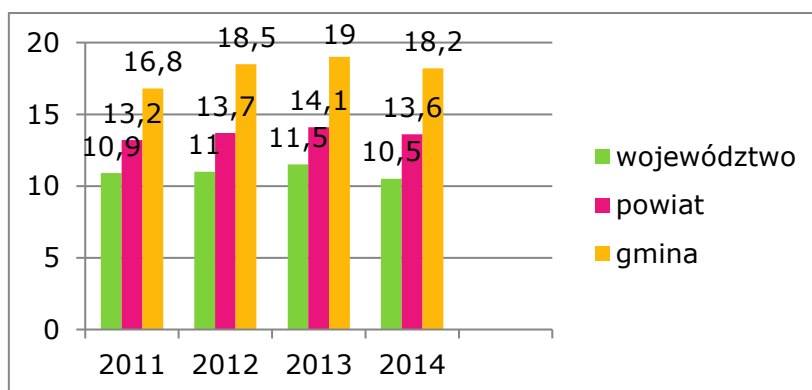
naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,3% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Tabela 5. Zmiana liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2015 roku w porównaniu do roku 2008.

Nazwa gminy	Bezrobotni zarejestrowani 2008 r. (osoba)			Bezrobotni zarejestrowani 2015 r. (osoba)			Zmiana (osoba)
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	
Aleksandrów Kujawski	472	363	835	444	405	849	+14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Aleksandrowie Kujawskim.

Wykres 1. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GUS.

W Gminie Aleksandrów Kujawski odsetek osób korzystających z pomocy społecznej jest znacznie wyższy niż na terenie powiatu i województwa i do roku 2013 sukcesywnie wzrastał. W roku 2014 po raz pierwszy liczba osób korzystających z pomocy społecznej uległa zmniejszeniu zarówno w gminie, jak i na terenie powiatu i województwa. Rodziny, które korzystają ze wsparcia systemu pomocy społecznej, wykazują często przejawy bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bądź wymagają wsparcia w procesie wychowania dzieci, czy też pomocy finansowej na potrzeby bieżące. Na terenie gminy z różnych form wsparcia systemu pomocy społecznej korzystają 743 rodziny z dziećmi, żyje w nich łącznie 2161 osób.² Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Zwalczanie ubóstwa powinno opierać się m.in. na inwestycjach w sferze edukacji, stwarzających możliwości wejścia na nowoczesny rynek pracy, ale także na wspieraniu godzenia życia rodzinnego i zawodowego. Dlatego też istotne jest wsparcie

² Sprawozdanie MPiPS za 2014 r.

działań mających na celu zwiększenie szans mieszkańców gminy, będących zagrożonymi ubóstwem.

Edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 10,8% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,5% wykształcenie policealne, 14,4% średnie ogólnokształcące, a 14,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,9% mieszkańców gminy Aleksandrów Kujawski, gimnazjalnym 5,3%, natomiast 22,2% podstawowym ukończonym. 1,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa kujawsko-pomorskiego mieszkańcy gminy Aleksandrów Kujawski mają nieznacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Aleksandrów Kujawski największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (23,8%) oraz zasadnicze zawodowe (21,3%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (35,0%) oraz podstawowe ukończone (20,3%). Weryfikacja wyników edukacyjnych dzieci i młodzieży, w postaci egzaminów szóstoklasisty wskazuje na niską jakość nauczania w gminie. Ma to podłoże przede wszystkim w słabym dostępie do dobrej jakości infrastruktury edukacyjnej, oferty zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych oraz poziomie kwalifikacji nauczycieli.

Infrastruktura

Dużym problemem gminy jest brak wystarczającej infrastruktury w zakresie kanalizacji. Wskaźnik skanalizowania gminy według danych GUS na koniec 2014 r. (40,35%) jest dużo niższy niż na obszarze województwa (69,28%) i całego kraju (69,7%). Niezadawalający poziom dostępu mieszkańców do kanalizacji sieciowej wynika głównie ze względów przestrzennych. Część terenu wykazuje bowiem duże rozproszenie gospodarstw domowych. W takim przypadku inwestycje w kanalizację sieciową są technicznie oraz finansowo nieopłacalne.

Tabela 6. Poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy na tle województwa i kraju.

Nazwa	Wskaźnik zwodociągowania obszaru (%)			Wskaźnik skanalizowania obszaru (%)		
	2008	2013	2015	2008	2013	2015
Rok						
Aleksandrów Kujawski – gmina wiejska	90,0	91,0	95,06	10,2	13,1	40,35
Województwo kujawsko - pomorskie	90,5	91,2	95,24	63,1	66,1	69,28
Polska	87,0	88,0	91,8	61,0	65,1	69,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gmina Aleksandrów Kujawski jest gminą typową rolniczą. Na jej terenie dominują głównie drobne indywidualne gospodarstwa rolne o średniej powierzchni ok. 6 ha. Mała aktywność społeczno - gospodarcza oraz problemy wynikające z zapóźnień w rolnictwie

to obecnie najistotniejszy problem gospodarczy, jak również społeczny, gminy. Wynika on z wysokiego poziomu bezrobocia oraz postępującego zjawiska ubożenia ludności. Zjawisko bezrobocia powszechne jest przede wszystkim wśród ludzi młodych, wchodzących na rynek pracy³.

Występujące na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski bezrobocie pociągnęło za sobą lawinę skutków, które spowodowały znaczny procent zubożenia społeczeństwa oraz spadek aktywności społecznej licznej grupy społeczeństwa. Pojawiły się grupy szczególnego ryzyka, tj. grupy, które bez odpowiedniego systemu wsparcia nie będą mogły wejść na rynek pracy i powrócić do czynnego życia zawodowego.

W Gminie Aleksandrów Kujawski zauważalne jest zjawisko spadku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym oraz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Powyższe zjawisko świadczy o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa oraz zapowiada pojawienie się trudności na rynku pracy i ubezpieczeń społecznych. Według prognoz GUS opisane powyżej trendy utrzymają się co najmniej do 2035 roku. W gminie daje się również zauważyć niekorzystne zjawisko demograficzne polegające na spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby osób bezrobotnych.⁴

Poważnym problemem społecznym w gminie jest także duże uzależnienie mieszkańców od alkoholu. Na terenie gminy zostało przeprowadzone w 2015 roku badanie diagnostyczne, którego głównym celem było poznanie postaw uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, względem wybranych problemów społecznych (problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz przemocy). Wyniki pokazały, że spożywanie alkoholu według uczniów gminy stanowi poważne zagrożenie. Aż 70% uczniów gimnazjum twierdzi, że ich rówieśnicy spożywają alkohol. Z danych Komendy Powiatowej Policji wynika, że na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski ujawniono w 2015 roku 64 kierowców będących pod wpływem alkoholu oraz zatrzymano 2 osoby posiadające narkotyki; do izby wytrzeźwień doprowadzono 8 mężczyzn i 1 kobietę; odnotowano na terenie gminy 10 interwencji domowych w związku z przemocą, gdzie ofiarą było 8 kobiet oraz 2 mężczyzn; ujawniono 2 przypadki zażywania alkoholu przez młodzież gimnazjalną.

W wyniku przeprowadzonej analizy sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie Aleksandrów Kujawski zidentyfikowano najważniejsze problemy gminy. W podziale na poszczególne sfery funkcjonowania, przedstawia je poniższa tabela.

Tabela 7. Zidentyfikowane problemy w Gminie Aleksandrów Kujawski.

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	
SFERA SPOŁECZNA	
duże uzależnienie mieszkańców od alkoholu	
zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego, w tym przestępczością	
nierównomierny rozwój i aktywność obywatelska	

³ Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008-2020

⁴ Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej 2015

wzrost liczby klientów pomocy społecznej (przyjmowanie wzorców zachowań przez dorosłe już dzieci osób korzystających z pomocy)
wysoki poziom bezrobocia
duże bezrobocie wśród młodych mieszkańców
niski poziom wykształcenia mieszkańców (na tle województwa)
niska jakość nauczania (słabe wyniki egzaminu szóstoklasistów)
niska aktywność społeczno - gospodarcza mieszkańców
postępujące zjawisko ubożenia ludności
postępujący proces starzenia się społeczeństwa
SFERA GOSPODARCZA
duże uzależnienie gospodarcze od rolnictwa, wynikające z rolniczego charakteru gminy
wysokie bezrobocie
znaczący udział kobiet i osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu osób bezrobotnych
niskie kwalifikacje pracowników
rozdrobienie gospodarstw
niski poziom wynagrodzeń
mała aktywność społeczno - gospodarcza
PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNE, ŚRODOWISKOWE I TECHNICZNE
brak rozwiniętej infrastruktury w zakresie kanalizacji
słaby dostęp do dobrej jakości infrastruktury edukacyjnej, w tym oferty zajęć dodatkowych, pozalekcyjnych
niewystarczająca i niedostosowana do potrzeb niektórych miejscowości infrastruktura społeczna, w tym szkolna, sportowa, kulturalna
brak infrastruktury pomocowej (dzienne domy pobytu, jadłodajnie, noclegownie, świetlice wsparcia dzieci i młodzieży itp.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów Kujawski na lata 2008-2020

Rozdział 3. Obszar zdegradowany gminy

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Obszar ten może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia stanu kryzysowego na każdym z podobszarów.⁵ **Stan kryzysowy** to natomiast stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw); środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);

⁵ Definicja opracowana na podstawie art. 9 ustawy o rewitalizacji i Wytycznych MIR

przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych); technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).⁶

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają **mierniki rozwoju** opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości całej gminy.

Szczegółowy proces delimitacji obszaru zdegradowanego.

1. Dla wszystkich miejscowości Gminy przeprowadzono diagnozę, mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego. W poniższej tabeli przedstawiono analizowane miejscowości Gminy Aleksandrów Kujawski:

Tabela 8: Miejscowości Gminy Aleksandrów Kujawski

1 - Białe Błota	11 - Odolion	21 - Początkowo Kolonia	31 - Służewo
2 - Otłoczynek	12 - Opoczki	22 - Podgaj	32 - Broniszewo
3 - Chrusty	13 - Opoki	23 - Przybranowo	33 - Służewo - Pole
4 - Stare Rożno	14 - Ostrowąs	24 - Przybranówek	34 - Stawki
5 - Goszczewo	15 - Ośno	25 - Rożno - Parcele	35 - Konradowo
6 - Grabie	16 - Ośno Drugie	26 - Rudunki	36 - Zgoda
7 - Łazieniec	17 - Otłoczyn	27 - Nowa Wieś	37 - Wilkostowo
8 - Nowy Ciechocinek	18 - Plebanka	28 - Stara Wieś	38 - Wołuszewo
9 - Kuczek	19 - Początkowo	29 - Słomkowo	39 - Wólka
10 - Wygoda	20 - Pinino	30 - Słońsk Dolny	40 - Zduny

Źródło: opracowanie własne

2. Każda z wyżej wymienionych miejscowości została poddana dogłębnej diagnozie na podstawie indywidualnie wybranych wskaźników społecznych wyznaczonych przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, wyniki tej analizy zostały przedstawione w poniższej tabeli.

⁶ Definicja opracowana na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji i Wytucznych MiR.

Tabela 9: Analiza wybranych wskaźników społecznych (stan na dzień 08.03.2016 r.)

Miejscowość	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Średnia dla Gminy	Udział gospodarstw domowych - stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze	Średnia dla Gminy	Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popętnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców	Średnia dla Gminy
Białe Błota	21,74 %	30,17%	37,00 %	54,76 %	0,028	0,066
Otłoczynek	28,57 %		66,67 %		b/d	
Chrusty	30,43 %		71,43 %		b/d	
Stare Rożno	45,00 %		72,22 %		0,018	
Goszczewo	48,48 %		73,33 %		0,133	
Grabie	25,48 %		68,29 %		0,079	
Łazieniec	27,78 %		45,90 %		0,083	
Nowy Cieclocinek	25,00 %		47,14 %		0,025	
Kuczek	35,82 %		53,13 %		0,028	
Wygoda	18,42 %		41,67 %		0,015	
Odolion	25,74 %		43,33 %		0,086	
Opoczki	30,68 %		54,29 %		0,042	
Opoki	31,08 %		56,14 %		0,044	
Ostrowąs	29,53 %		60,92 %		0,086	
Ośno	28,89 %		56,12 %		0,061	
Ośno Drugie	34,45 %		61,70 %		0,025	
Otłoczyn	35,14 %		77,11 %		0,067	
Plebanka	30,77 %		68,89 %		0,084	
Początkowo	29,85 %		58,33 %		0,118	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

Pinino	16,67 %		40,00 %		b/d
Początkowo Kolonia	39,22 %		58,33 %		0,099
Podgaj	35,34 %		58,00 %		0,105
Przybranowo	33,24 %		80,58 %		0,064
Przybranówek	39,51 %		73,33 %		0,050
Rożno - Parcele	19,28 %		33,74 %		0,057
Rudunki	21,61 %		38,46 %		0,112
Nowa Wieś	25,37 %		36,36 %		0,023
Stara Wieś	23,08 %		46,15 %		0,032
Słomkowo	28,19 %		56,92 %		0,105
Słońsk Dolny	49,63 %		66,20 %		0,074
Służewo	37,40 %		68,25 %		0,101
Broniszewo	29,73 %		40,54 %		0,047
Służewo - Pole	17,46 %		34,78 %		0,035
Stawki	22,90 %		38,98 %		0,074
Konradowo	21,59 %		38,24 %		0,050
Zgoda	28,00 %		61,11 %		0,091
Wilkostowo	31,78 %		67,44 %		0,215
Wołuszewo	41,75 %		65,26 %		0,256
Wólka	31,86 %		55,56 %		0,194
Zduny	45,59 %		88,00 %		b/d

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W wyniku analizy wybranych wskaźników społecznych stwierdzono, że na terenie następujących miejscowości **Chrusty, Stare Rożno, Goszczewo, Grabie, Opoki, Ostrowąs, Ośno Drugie, Otłoczyn, Plebanka, Początkowo Kolonia, Podgaj, Przybranowo, Przybranówek, Słomkowo, Słońsk Dolny, Służewo, Zgoda, Wilkostowo, Wołuszewo, Wólka i Zduny** identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich. Jednocześnie wskaźniki te przyjmują w wyżej wymienionych miejscowościach wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy.

3. Na podstawie indywidualnie wybranych wskaźników, reprezentujących negatywne zjawisko (pozwalające na zidentyfikowanie stanu kryzysowego), wyżej wymienione miejscowości zostały poddane dalszej diagnozie.

W poniższych tabelach dokonana została analiza wskaźników gospodarczych. Celem analiz było wyznaczenie miejscowości o niskiej przedsiębiorczości oraz w których wystąpił regres lub stagnacja działających podmiotów gospodarczych.

Tabela 10: Analiza wskaźników gospodarczych (stan na koniec 2016 r.)

Miejscowość	Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Średnia dla Gminy	Wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (ujawnienie tendencji regresu lub stagnacji)
Chrusty	45,65 %	10,96 %	116,67 %
Stare Rożno	b/d		b/d
Goszczewo	3,03 %		33,33 % - regres
Grabie	5,73 %		118,18 %
Opoki	6,76 %		81,25 % - regres
Ostrowąs	7,09 %		104,35 %
Ośno Drugie	5,93 %		166,67 %
Otłoczyn	8,11 %		96,67 % - regres
Plebanka	4,90 %		116,67 %
Początkowo Kolonia	b/d		b/d
Podgaj	6,90 %		112,50 %
Przybranowo	10,61 %		100 % - stagnacja
Przybranówek	b/d		20% - regres
Słomkowo	5,32 %		100% - stagnacja
Słońsk Dolny	14,81 %		96,15 % - regres
Służewo	11,15 %		113,63 %
Zgoda	10,00 %		142,86 %
Wilkostowo	6,20 %		160 %
Wołuszewo	13,21 %		145,45 %
Wólka	6,19 %		175 %
Zduny	1,47 %	200 %	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy i GUS.

Tabela 11: Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2009 - 2016⁷

Miejscowość	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Chrusty	12	12	10	11	12	13	15	14
Goszczewo	6	6	6	5	3	3	2	2
Grabie	11	12	12	12	13	13	13	13
Opoki	16	16	15	13	11	12	13	13
Ostrowąs	23	23	21	21	18	21	20	24
Ośno Drugie	12	14	15	18	18	17	18	20
Otłoczyn	30	28	28	30	32	29	27	29
Plebanka	6	5	6	6	6	6	6	7
Podgaj	8	6	9	9	10	8	7	9
Przybranowo	41	45	42	39	40	40	39	41
Przybranówek	5	5	4	3	3	1	1	1
Słomkowo	11	10	11	9	9	12	12	11
Słońsk Dolny	26	27	28	25	24	23	23	25
Służewo	88	97	96	99	103	107	103	100
Zgoda	7	8	9	9	12	8	9	10
Wilkostowo	5	5	6	6	7	6	7	8
Wołuszewo	44	50	58	60	63	63	64	64
Wólka	4	5	7	5	4	5	4	7
Zduny	0	0	1	1	0	0	1	1
OGÓŁEM GMINA	782	827	834	841	864	865	881	900
<i>Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.</i>								

⁷ Ze względu na brak danych za lata 2006-2007 ograniczono okres badania wskaźnika do lat 2009-2016

Kolejny wskaźnikiem wykorzystanym w identyfikacji stanu kryzysowego było **występowanie przestrzeni zdegradowanej (wskaźnik techniczny)**. W wyniku rozeznania, dokonanego przez pracowników Urzędu Gminy, zidentyfikowano przestrzeń zdegradowaną w miejscowości Służewo – młyn Brunona Brandta. Główny budynek powstał w latach 1912 - 1927, a zakończył działalność w latach 90-tych XX wieku. W chwili obecnej jest w ruinie. Młyn zlokalizowany jest na działce 377/5 w Służewie o powierzchni 0,3051 ha. Nieużytkowany budynek młyna spełnia przesłanki, aby zostać uznanym za przestrzeń zdegradowaną.

Na podstawie danych zawartych w powyższych tabelach zidentyfikowano **obszar zdegradowany gminy Aleksandrów Kujawski**, w którego skład wchodzi następujące miejscowości: **Goszczewo, Grabie, Opoki, Ostrowąs, Ośno Drugie, Otłoczyn, Plebanka, Podgaj, Przybranowo, Przybranówek, Słomkowo, Stońsk Dolny, Służewo, Zgoda, Wilkostowo, Wólka, Zduny**. W powyższych miejscowościach skoncentrowana jest największa liczba problemów społecznych, gospodarczych i technicznych na terenie gminy. W tych miejscowościach spełnione zostały jednocześnie poniższe kryteria:

- a) Na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami, spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich w załączniku nr 3 do Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy.
- b) Na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub gmina może zaproponować inne kryterium (negatywnego zjawisko) reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną lub techniczną).

Miejscowości, w których stwierdzono występowanie stanu kryzysowego – obszar zdegradowany gminy:

1. **Goszczewo** – Goszczewo to niewielka wieś typowo rolnicza z zabudową zagrodową. Większość zamieszkałych w niej osób to rolnicy prowadzący małe i średnie gospodarstwa rolne. Miejscowość liczy 133 mieszkańców, co stanowi 1,06 % mieszkańców gminy. Na terenie miejscowości Goszczewo zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (48,48%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (73,33%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,133),

Na terenie miejscowości Goszczewo zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (3,03%),
- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (33,33 % ujawnienie regresu)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Goszczewo wskazują na zaawansowanie procesu starzenia się ludności, na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, zagrożenie przestępczością oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

2. **Grabie** – Miejscowość liczy 317 mieszkańców, co stanowi 2,54 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości Grabie zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (68,29%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,079),

Na terenie miejscowości Grabie zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (5,73%),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Grabie wskazują na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, zagrożenie przestępczością oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

3. **Opoki** – miejscowość liczy 264 mieszkańców, co stanowi 2,11% mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (31,08%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (56,14 %),

Na terenie miejscowości Opoki zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (6,76 %),
- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (81,25 % ujawnienie regresu)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Opoki wskazują na zaawansowanie procesu starzenia się ludności, brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz na słaby klimat aktywności gospodarczej.

4. **Ostrowąs** – Jest to wieś typowo rolnicza, w której mieszkańcy zajmują się prowadzeniem własnych gospodarstw rolnych, miejscowość graniczy z miastem Aleksandrów Kujawski i liczy 432 mieszkańców, o stanowi 3,46 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (60,92%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,086),

Na terenie miejscowości Ostrowąs zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (7,09 %),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Ostrowąs wskazują na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, zagrożenie przestępczością oraz słaby klimat aktywności gospodarczej

5. **Ośno Drugie** – Wieś jest obszarem typowo rolniczym i liczy 221 mieszkańców, co stanowi 1,77 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (34,45 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (61,70 %),

Na terenie miejscowości Ośno Drugie zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (5,93 %),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Ośno Drugie wskazują na zaawansowanie procesu starzenia się ludności, brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz na słaby klimat aktywności gospodarczej.

6. **Otłoczyn** – Miejscowość liczy 467 mieszkańców, co stanowi 3,74 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (35,14 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (77,11 %),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,067),

Na terenie miejscowości Otłoczyn zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczny zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (8,11 %),

- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (96,67 % ujawnienie regresu)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Otłoczyn wskazują na zaawansowanie procesu starzenia się ludności, brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych, zagrożenie przestępczością oraz na słaby klimat aktywności gospodarczej.

7. **Plebanka** – miejscowość liczy 251 mieszkańców, co stanowi 2,01% mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (30,77%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (68,89%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,084).

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (4,90 %).

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Plebanka wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

8. **Podgaj** – miejscowość liczy 210 mieszkańców, co stanowi 1,68 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (35,34 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (58,00 %),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,105).

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (6,90 %).

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Podgaj wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

9. **Przybranowo** – Większość terenu Przybranowa użytkowana jest rolniczo. Miejscowość liczy 636 mieszkańców, co stanowi 5,09 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (33,24 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (80,58 %),

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (10,61 %),
- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (100 % ujawnienie stagnacji)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Przybranowo wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

10. **Przybranówek** – Miejscowość liczy 149 mieszkańców, co stanowi 1,19 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (39,51 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (73,33 %),

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (20 % ujawnienie regresu)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Przybranówek wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

11. **Słomkowo** – miejscowość liczy 316 mieszkańców, co stanowi 2,53% mieszkańców gminy. Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (56,92%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,105).

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (5,32 %),

- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (100 % ujawnienie stagnacji).

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Słomkowo wskazują zagrożenie przestępczością, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

12. **Słońsk Dolny** – miejscowość liczy 294 mieszkańców, co stanowi 2,35% mieszkańców gminy. Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (49,63%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (66,20%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (13,60).

Na terenie miejscowości Słońsk Dolny zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (96,15 % ujawnienie regresu).

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Słońsk Dolny wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

13. **Służewo** – miejscowość jest odległa o 5 km od miasta Aleksandrów Kujawski oraz o około 14 km od Uzdrowiska Ciechocinek. Służewo liczy 1213 mieszkańców, co stanowi 9,71% mieszkańców gminy. Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (37,40%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (68,25%),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,101).

Na terenie miejscowości Służewo zidentyfikowano następujące **problemy infrastrukturalne**:

- liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów (0,40%; średnia dla gminy 0,22%).

Na terenie miejscowości Służewo zidentyfikowano **problem przestrzenno – funkcjonalny** w postaci występowania przestrzeni zdegradowanej – młyn Brunona Brandta

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Służewo wskazują

na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

14. **Zgoda** – miejscowość liczy 181 mieszkańców, co stanowi 1,45 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (61,11 %),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,091).

Na terenie miejscowości Zgoda zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (10%),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Zgoda wskazują na zagrożenie przestępczością, na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

15. **Wilkostowo** – miejscowość liczy 215 mieszkańców, co stanowi 1,72 % mieszkańców gminy. Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (31,78 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (67,44 %),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,215).

Na terenie miejscowości Wilkostowo zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (6,20 %),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Wilkostowo wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

16. **Wólka** – miejscowość liczy 194 mieszkańców, co stanowi 1,55 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (31,86 %),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (55,56 %),
- wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,194).

Na terenie miejscowości Wólka zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (6,19 %),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Wólka wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością, na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych oraz słaby klimat aktywności gospodarczej.

17. **Zduny** – na terenie miejscowości Zduny znajdują się 22 gospodarstwa rolne mieszczące się w granicach od 1 do 33,40 ha, co stanowi 1,64% gospodarstw rolnych w gminie. Miejscowość liczy 132 mieszkańców, co stanowi 1,06% mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości zidentyfikowano następujące **problemy społeczne**:

- wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (45,59%),
- wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (88%),

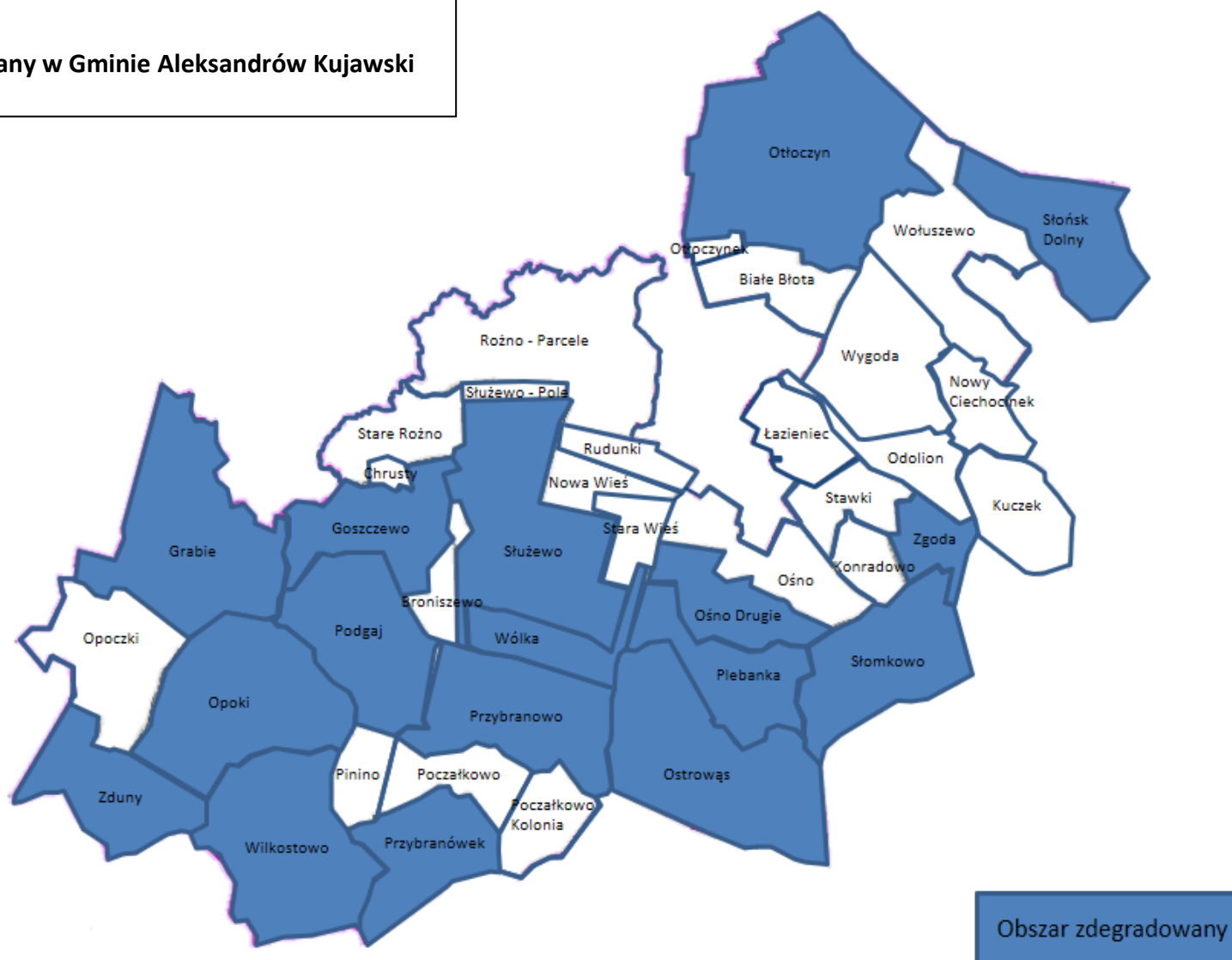
Na terenie miejscowości Zduny zidentyfikowano następujące **problemy gospodarcze**:

- niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (1,47 %),

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Zduny wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, słabą aktywność gospodarczą mieszkańców oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

Powierzchnia obszaru zdegradowanego	Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego
8748,66 ha	5625
Udział procentowy w powierzchni Gminy	Udział procentowy w liczbie mieszkańców Gminy
65,29 %	45,60 %

Obszar zdegradowany w Gminie Aleksandrów Kujawski

Rozdział 4. Obszar rewitalizacji gminy Aleksandrów Kujawski

Obszar zdegradowany, wyznaczony w rozdziale 3 przekracza 20% powierzchni Gminy oraz 30% ludności Gminy i zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* - przygotowanymi przez Ministra Rozwoju z 2 sierpnia 2016 r., nie może zostać w całości uznany za obszar rewitalizacji. W związku z powyższym przystąpiono do wyznaczenia obszaru rewitalizacji poprzez określenie w pierwszej kolejności celu rewitalizacji.

Cele rewitalizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025:

Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonie o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Za obszary rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:

- a) miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
- b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Tabela 12: Wyniki egzaminu szóstoklasistów w Gminie Aleksandrów Kujawski

6 KLASA	Wołuszewo	Ostrowąs	Opoki	Służewo	Przybranowo	Stawki	Woj. kuj-pom.
2015/2016 (%)	70	55	58	55	49	56	60
2014/2015 (%)	72	61	64	50	59	59	64
2013/2014 (%)	21,69	27,70	26,38	23,41	22,69	23,94	24,43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W wyniku przeprowadzonej analizy wyników egzaminu szóstoklasistów stwierdzono, że w rejonie obsługi szkoły podstawowej o niskim poziomie kształcenia leżą następujące miejscowości obszaru zdegradowanego: Goszczewo, Służewo (SP w Służewie); Podgaj, Przybranowo, Wólka Przybranówek (SP w Przybranowie); Słomkowo, Zgoda (SP w Stawkach).

W związku z tym, że Gmina Aleksandrów Kujawski może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących w Szkole Podstawowej w Służewie, **do obszaru rewitalizacji wstępnie zostały włączone miejscowości Goszczewo oraz Służewo.**

Cel rewitalizacji: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 13: Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – średnia dla Gminy 11,38%

Miejscowość	Wskaźnik (%)
Grabie	7,26
Opoki	9,09
Ostrowąs	9,26
Ośno Drugie	5,43
Otłoczyn	6,85
Plebanka	11,95
Podgaj	33,81
Przybranowo	11,01
Przybranówek	14,09
Słomkowo	16,46
Słońsk Dolny	5,10
Zgoda	16,57
Wilkostowo	20,47
Wólka	11,86
Zduny	19,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W związku z tym, że Gmina Aleksandrów Kujawski może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących **w miejscowości Zduny i Plebanka, to właśnie te miejscowości zostały wstępnie włączone w obszar rewitalizacji.**

Po przeanalizowaniu wyników z przeprowadzonych analiz obecnej sytuacji w gminie, oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności wyodrębniono na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski **obszar zdegradowany wybrany do rewitalizacji** (są to **miejsowości: Zduny, Służewo, Goszczewo i Plebanka** – miejscowości te łącznie zajmują 13,45% powierzchni gminy i obejmują 13,84 % mieszkańców gminy - stan na 08.03.2016 r.).

Tabela 14. Powierzchnia oraz ludność miejscowości wybranych do obszaru rewitalizacji.

Miejscowość	Zduny	Służewo	Goszczewo	Plebanka	RAZEM
Powierzchnia miejscowości	3,45 km ²	7,71 km ²	3,62 km ²	3,24 km ²	18,02 km ²
% powierzchni gminy	2,58	5,75	2,70	2,42	13,45
Liczba ludności	132	1213	133	251	1729
% ludności ogółem w gminie	1,06	9,71	1,06	2,01	13,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy wskaźnikowej.

Obszar ten cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej, ale także gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. W celu wiarygodnego ustalenia zjawisk kryzysowych, kwalifikujących ww. miejscowości do uznania za obszar rewitalizacji, przeprowadzono analizę ich sytuacji poprzez wykorzystanie następujących metod badawczych:

- a) analiza źródeł wtórnych – analiza aktualnych baz danych, w tym wewnętrznych (posiadanych w gminie) i zewnętrznych (np. PUP, GOPS), dotyczących wybranych problemów z ww. 5 sfer. Na bazie tych danych przeprowadzono analizę wskaźnikową (sugerując się zapisami publikacji „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego”),
- b) analiza źródeł pierwotnych:
 - wywiady z pracownikami urzędu gminy odpowiedzialnymi za aktywność gminy w zakresie 5 ww. sfer, a szczególnie społecznej,
 - wywiady z pracownikami GOPS,
 - wywiady z klientami GOPS (mieszkańcami gminy), a także z przedstawicielami sektora przedsiębiorstw i NGO w gminie.

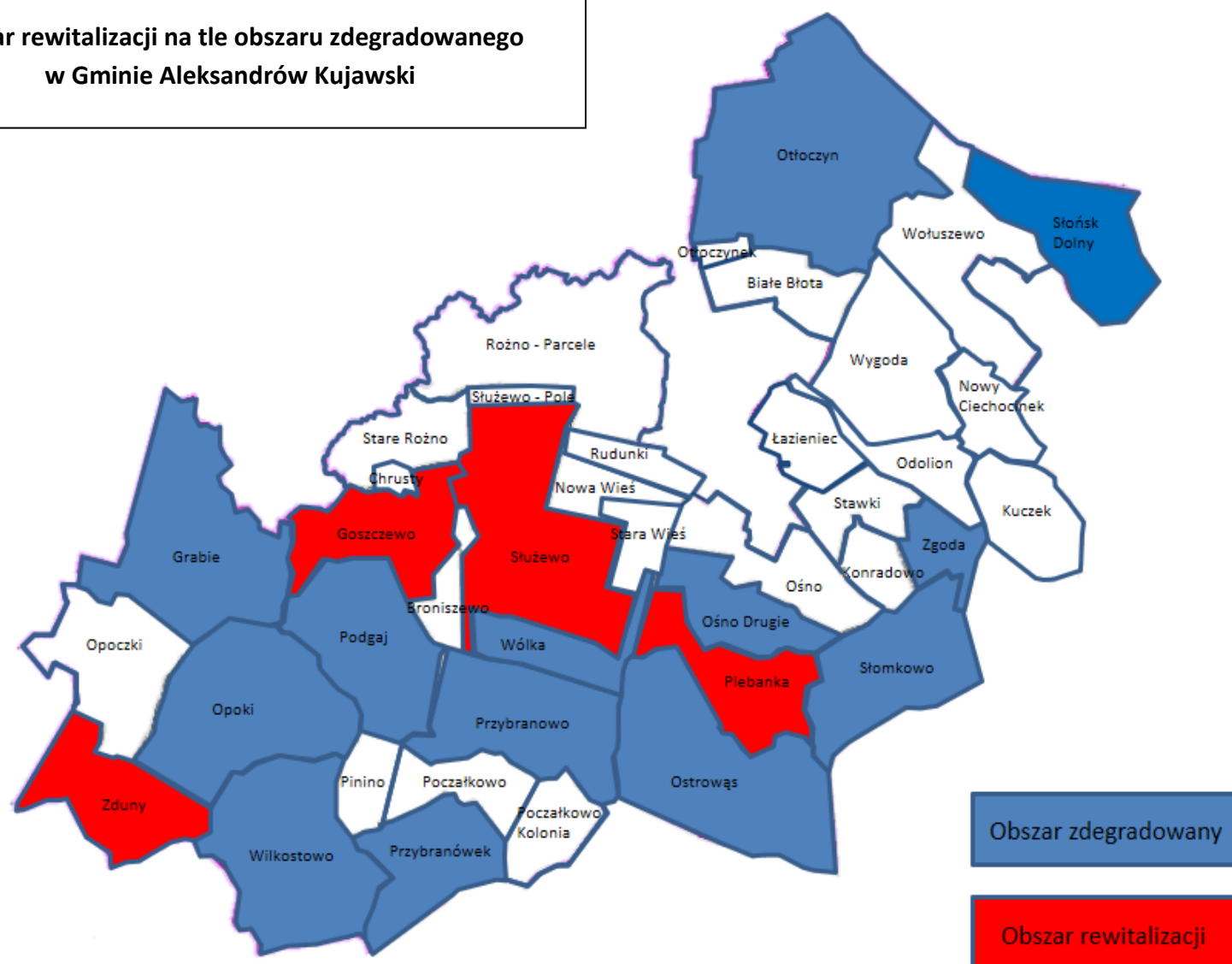
Na bazie ww. pomiarów zidentyfikowano główne zjawiska kryzysowe na tym obszarze:

- a) społeczne:
 - duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
 - brak form opieki nad dziećmi do lat 3,

- brak infrastruktury pomocowej (dienne domy pobytu, jadłodajnie, noclegownie, świetlice wsparcia dzieci i młodzieży itp.), w tym dla osób starszych i niepełnosprawnych,
 - bezrobocie, ubóstwo, uzależnienia,
 - niski poziom edukacji w szkole podstawowej i gimnazjum (dotyczy to głównie miejscowości Zduny i Służewo, należących do terenu podlegającego pod Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Służewie, gdzie w latach 2014-2015 realizowany był program naprawczy kuratorium oświaty).
- b) gospodarcze:
- słabe warunki dla rozwoju przedsiębiorczości,
 - mało dozbrojonych gruntów pod inwestycje,
 - mała liczba osób prowadzących i planujących otworzyć działalność gospodarczą.
- c) techniczne, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne:
- słabo rozwinięta baza lokalowa dla kultury i wzrostu aktywności mieszkańców,
 - niedofinansowanie obiektów zabytkowych (parki, dwory, itp.),
 - niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna,
 - brak sieci gazowej na terenie gminy,
 - zła jakość nawierzchni na wielu odcinkach dróg powiatowych i gminnych,
 - niedostateczna ilość chodników i ścieżek rowerowych,
 - mała ilość odnawialnych źródeł energii,
 - ponad 90% gospodarstw jest na tradycyjne piece na paliwa stałe,
 - niewystarczający dostęp do szerokopasmowego Internetu na terenach rzadziej zaludnionych,
 - przestarzała, zaniedbana sieć melioracyjna i za mała ilość punktów retencji wody,
 - zagrożenie powodzią na terenach położonych wzdłuż Wisły,
 - mała ilość i zły stan techniczny mieszkań komunalnych oraz socjalnych,
 - zbyt duży obszar objęty formami ochrony przyrody (Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu).

Problemy wymieniane powyżej wykazują potrzebę stworzenia kompleksowego podejścia do kwestii trwałej rewitalizacji obszarów miejscowości poprzez działania inspirujące rozwój nowych funkcji obszarów problemowych oraz przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno-gospodarczych.

**Obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego
w Gminie Aleksandrów Kujawski**

Rozdział 5. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Poniżej zaprezentowano szczegółowe dane z analizy wskaźnikowej, potwierdzające problemy opisane w rozdziale 4 oraz inne występujące na obszarze reiwitalizacji (w nawiasach podano te wartości, które dla danej miejscowości są mniej korzystne niż średnio w gminie).

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze (Goszczewo 24,06 %, Plebanka 17,53%, Służewo 20,20%, Zduny 23,48%).

Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (Goszczewo 48,48%, Plebanka 30,77%, Służewo 37,40%, Zduny 45,59%).

Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (Goszczewo 13,64%, Plebanka 14,69%, Służewo 16,03%, Zduny 27,94%).

Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze (Goszczewo 4,55 %, Służewo 2,60%, Zduny 5,88%).

Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze (Goszczewo 32,33 %, Plebanka 11,95%, Służewo 14,59%, Zduny 19,70%).

Udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem na danym obszarze (Goszczewo 73,33%, Plebanka 68,89%, Służewo 68,25%, Zduny 88%).

Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze (Plebanka 92,31%, Służewo 85,65%).

Wskaźnik przestępstw kryminalnych (popelnionych na danym obszarze) na 1000 mieszkańców (Goszczewo 0,133, Plebanka 0,084, Służewo 0,101)

Wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym na danym obszarze (Goszczewo 3,03%, Plebanka 4,90%, Zduny 1,47%).

Wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych na danym obszarze w okresie minionych 10 lat (Goszczewo 33,33%)

Udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych (inaczej w szambach) względem ogółu nieruchomości danego obszaru (Goszczewo 10%, Plebanka 15,56).

Poza ww. problemami, ww. obszar zdiagnozowany jako zdegradowany i wybrany do rewitalizacji posiada **duży potencjał**, który będzie wykorzystany w działaniach rewitalizacyjnych.

Są to choćby duże **walory przyrodniczo-geograficzne** i kulturowe. Ogromną rolę odgrywa rzeka Wisła i niecka rzeki Tążyny. Dolina rzeki Wisły z uwagi na walory mikroklimatyczne oraz nadwiślańskiego krajobrazu jest podstawą do utworzenia obszaru chronionego krajobrazu „Nizina Ciechocińska”.

O atrakcyjności regionu decydują też liczne **zabytki kultury i architektury**. Atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe regionu zapewniają bardzo dobre **warunki turystyki i rekreacji**. Stwarzają możliwość uprawiania sportów wodnych, wędkarstwa, wycieczek pieszych i rowerowych, amatorskiej jazdy konnej itp. Warunkiem sprzyjającym dla wypoczynku w rejonie niecki rzeki Wisły i Tążyny jest sąsiedztwo lasu umożliwiającego dalsze i bliższe spacery oraz bliska odległość do miasta Aleksandrów Kujawski i Ciechocinka. Przebiega tu też wiele atrakcyjnych tras turystycznych województwa, powiatu i trasa szlaku dziedzictwa kulturowego Europy – Szlak Bursztynowy.

Opisany potencjał może być wykorzystany w kontekście rewitalizacji na potrzeby aktywizacji społecznej lub gospodarczej.

5.1 Służewo

Miejscowość położona jest w środkowej części Polski, na Równinie Inowrocławskiej, charakteryzuje się wysokimi walorami krajobrazowymi. Atrakcyjne położenie, walory krajobrazowe oraz ekologiczne, cenne przyrodniczo w skali regionalnej zapewniają bardzo dobre warunki do rozwoju turystyki. Na terenie Służewa znajduje się jezioro, zabytkowy park oraz kościół, które tworzą osobliwy klimat miejscowości. W zabytkowym parku dworskim znajdują się liczne pomniki przyrody.

Fotografia 1. Jezioro Służewskie (4,71 ha).

Źródło: Inwentaryzacja zasobów sołectwa Służewo.

Fotografia 2. Zabytkowy park dworski w Służewie.

Źródło: Inwentaryzacja zasobów sołectwa Służewo.

Na terenie miejscowości występują słabe gleby (klasa III b – gleby orne średnio dobre, IVa – gleby orne średniej jakości, lepsze i IVb – gleby orne średniej jakości, gorsze), złoża piasków (wykorzystywane do budowy dróg) oraz pokłady gliny (obecnie niewykorzystywane).

Środowisko kulturowe:

W Służewie znajduje się zabytkowy, murowany kościół rzymsko-katolicki pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela z 1560 roku, cmentarz rzymsko-katolicki założony na początku XIV wieku, zabytkowy park dworski, murowany młyn z początku XIX wieku, domy z przełomu XIX i XX wieku, ufundowany w 1947 r. głaz granitowy i płyta upamiętniające pobyt Fryderyka Chopina w Służewie.

Kościół parafialny rzymskokatolicki pw. św. Jana Chrzciciela w Służewie wybudowany w roku 1560 w cegle. Jego monumentalna bryła składa się z krótkiego korpusu i rozbudowanego prezbiterium oraz górującej wieży na planie kwadratu, do której prowadzą wyodrębnione klatki schodowe. Budowla łączy średniowieczne i nowożytny elementy stylowe: przypory, łuki ostre i architektoniczne szczyty i jest bardzo wartościowym zabytkiem ze względu na walory historyczne i artystyczne. Wokół świątyni zachowały się także: plebania, organistówka, ogrodzenie i starodrzew.

Park dworski w miejscowości pochodzi z pocz. XIX w., przekształcony w 2 poł. XIX w. i po II wojnie światowej. Park został wpisany do rejestru zabytków. Obecnie z dawnego założenia pałacowo-parkowego pozostał tylko park usytuowany w samym centrum wsi nad brzegiem jeziora od strony północno-wschodniej, z zachowanymi śladami powojennego zainwestowania na cele rekreacyjne. W 2016 roku wyremontowano muszlę znajdującą się w parku. Zadanie zrealizowane zostało w ramach funduszu sołectwa miejscowości Służewo.

Fotografia 3. Wyremontowana parkowa muszla.

Źródło: <http://gmina-aleksandrowkujawski.pl>

Zagospodarowanie przestrzenne:

Miejscowość charakteryzuje się zabudową o charakterze miejskim z rozbudowaną siatką ulic. Budownictwo jednorodzinne oraz podstawowa infrastruktura techniczna (sieć kanalizacji sanitarnej, sieć wodociągowa z własnym ujęciem wody, sieć telefoniczna, kanalizacja deszczowa) są silnie skoncentrowane. Przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, jedno- lub dwukondygnacyjna, która jest przeważnie murowana, występują nieliczne (pojedyncze) budynki drewniane. W miejscowości występuje duże nagromadzenie budynków o wysokich walorach architektonicznych, będących świadectwem dziedzictwa kulturowego regionu.

Miejscowa aktywność społeczna:

W Służewie działa m.in.: Gminna Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Służewie, chór parafialny, koło teatralne ZAŁOGA B-612, Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie „Razem dla Służewa” (celem działania Stowarzyszenia jest budowanie aktywności i integrowanie mieszkańców sołectwa Służewo, propagowanie historii miejscowości i inne działania mające na celu rozwój sołectwa). Zauważalna jest działalność OSP w Służewie, Uczniowskiego Klubu Sportowego „Wietnamskie Sztuki Walki”, Uczniowskiego Klubu Sportowego „Reszka”, Stowarzyszenia Abstynenckiego „Bezpieczna Przystań” oraz Stowarzyszenia Mieszkańców Sąsiadujących ze Składowiskiem Odpadów w m. Służewo-Pole „Eko”.

Fotografia 4. Gminna Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej.

Źródło: Inwentaryzacja zasobów sołectwa Służewo.

Miejscowe tradycje i obrzędy:

W miejscowości kultywowane są tradycje religijne np. droga krzyżowa, spotkania na Placu Jana Pawła II w rocznicę jego śmierci, nabożeństwa majowe przy figurach. W kościele odbywają się koncerty kolęd przy współudziale Orkiestry Dętej przy OSP. Ponadto w Służewie podtrzymywane i eksponowane są tradycje ludowe, np. Służewska Noc Świętojańska, dożynki.

Infrastruktura społeczna:

- Zespół Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Służewie, w zespole tym mieści się Publiczna Szkoła Podstawowa oraz Publiczne Gimnazjum,
- Przedszkole Niepubliczne „Wyspa Malucha” prowadzone przez Stowarzyszenie „Partnerstwo Dla Ziemi Kujawskiej”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Gminna Biblioteka Publiczna (zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej z dnia 25.10.1991 r. z późn. zmianami od 01.01.2007 r. prowadzi działalność jako instytucja kultury, której organem prowadzącym jest Gmina Aleksandrów Kujawski. Działa na podstawie statutu uchwalonego przez Radę Gminy w Aleksandrowie Kujawskim z dnia 20.09.2007 roku nr IX/100/07. W skład Gminnej Biblioteki Publicznej w Służewie wchodzi placówka główna w Służewie oraz 2 filie w Ośnie i Otłoczynie). Oprócz podstawowych zadań jakimi są: gromadzenie, opracowywanie i wypożyczanie książek i umożliwianie bezpłatnego dostępu do Internetu, Gminna Biblioteka Publiczna w Służewie prowadzi także działalność kulturalno-oświatową. W ramach takiej działalności organizuje spotkania dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Gminny Międzyzakładowy Ludowy Klub Sportowy „Orzeł”.

Miejsca spotkań i rekreacji:

- tereny nad jeziorem,
- stadion sportowy,
- boisko do siatkówki,
- dom kultury,
- zespół szkół z placem zabaw dla dzieci,
- remiza strażacka,
- park dworski.

Na terenie Służewa brak jest działek ze wskazaniem w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy do adaptacji na potrzeby inwestycyjne o charakterze przemysłowym. Natomiast istnieją budynki gospodarcze, magazynowe i biurowe po byłym SKR i GS.

Problemy:

- Niekorzystna sytuacja demograficzna.
- Niedostatecznie rozwinięta działalność kulturalna.
- Słaby rozwój przedsiębiorczości działającej poza rolnictwem.
- Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.
- Zły stan dróg i chodników.
- Wysoki udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym.
- Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.
- Duży odsetek rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi.
- Wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych.
- Słaba jakość gleb.
- Mała aktywność rolników w poszukiwaniu alternatywnych źródeł dochodów.
- Niewielka liczba organizacji pozarządowych.
- Brak przystosowania instytucji publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

5.2 Zduny

Krajobraz Zdun jest równinny, lekko pofałdowany. Ogólna powierzchnia obszaru miejscowości wynosi 345,59 ha. Miejscowość charakteryzuje się bardzo korzystnym położeniem komunikacyjnym. W miejscowości Zduny funkcjonują 22 gospodarstwa rolne mieszczące się w granicach od 1 do 33,40 ha, co stanowi 1,64 % gospodarstw rolnych w gminie.

Środowisko kulturowe:

Zespół dworsko-parkowy w miejscowości Zduny. Złożony z dworu z 4 ćw. XIX w. oraz parku dworskiego. Zespół został wpisany do rejestru zabytków pod numerem A/1210. Do

czasów obecnych we względnie dobrym stanie zachowało się skrzydło dworu o funkcji mieszkalnej. Jest to piętrowy budynek wzniesiony na planie zbliżonym do kwadratu. Na skutek przebudowy i remontów budynek pozbawiony został cech stylowych.

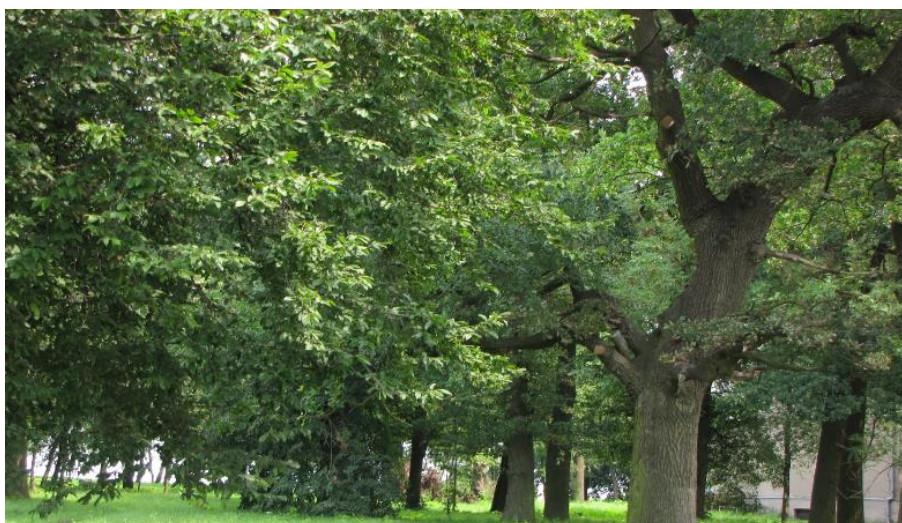
Fotografia 5. Dwór w Zdunach – 2015 rok.

Źródło: <http://www.polskiezabytki.pl/> (fot. Marek Kujawa)

Dookoła dworu rozciąga się park z alejami promieniście rozchodzącymi się od centralnie umieszczonego budynku. Pomimo braku ochrony drzewostanu i rozrostu samosiewów, układ kompozycyjny parku pozostaje widoczny.

Fotografia 6. Park dworski w Zdunach.

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

Zagospodarowanie przestrzenne:

W miejscowości Zduny dominuje zabudowa rozproszona.

Fotografia 7. Zabudowa wsi Zduny.

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

Infrastruktura społeczna:

- świetlica wiejska,
- plac zabaw.

Problemy:

- Miejscowość charakteryzuje się dużym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem. Świadczy to o bardzo negatywnym zjawisku starzenia się populacji. Proces starzenia się populacji będzie miał daleko idące konsekwencje dla rynku pracy.
- Wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze.
- Duży udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym.
- Wysoki stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym.
- Duży udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych.
- Duży udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.
- Duży udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem.
- Duży udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin.
- Miejscowość należy do rejonu obsługi podlegającego pod Zespół Szkół im. T. Kościuszki w Służewie.

- Wysoki stosunek interwencji służb porządkowych (policji, straży) z powodu zakłócania miru domowego i porządku publicznego względem ogółu gospodarstw domowych.
- Niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Zduny wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, występowanie istotnych problemów rynku pracy, zagrożenie przestępczością, słabą aktywność gospodarczą mieszkańców oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

5.3 Plebanka

Miejscowość położona w bliskim sąsiedztwie miejscowości Ostrowąs, liczy 251 mieszkańców, co stanowi 2,16 % mieszkańców gminy.

Na terenie miejscowości występują grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych (grunty II i III klasy), które objęte są ochroną przed przeznaczeniem ich na cele nierolnicze.

Środowisko kulturowe:

W miejscowości Plebanka znajduje się zespół dworsko-parkowy, w którego skład wchodzi: murowany dwór z 1900 roku, rozbudowany w latach 20-tych XX wieku i wyremontowany w roku 1964 (obecnie zamieszkały) oraz park dworski z XIX wieku. Park o układzie kompozycyjnym zniekształcony został redukcją starodrzewu oraz samosiewem drzew i krzewów. Założenia układu parkowego praktycznie nie istnieją.

Fotografia 8. Dwór w miejscowości Plebanka.

Źródło: <http://www.polskiezabytki.pl/>

Zagospodarowanie przestrzenne:

W miejscowości Plebanka dominuje zabudowa rozdrobiona.

Miejscowa aktywność społeczna:

- Koło Gospodyń Wiejskich Plebanka.

Infrastruktura społeczna:

- plac zabaw,
- świetlica wiejska.

Problemy:

- Wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (30,77%).
- Wysoki udział osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym (14,69%).
- Wysoki udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych (38,10%).
- Wysoki udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (11,95%).
- Wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (68,89%).
- Wysoki udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłki rodzinne w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (92,31%).
- Wysoki udział rodzin formalnie uznanych za niezdolne do opieki nad dziećmi względem ogółu rodzin (4,44%).
- Wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (11,95).
- Niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2,10).
- Wysoki udział nieruchomości budowlanych zbierających ścieki sanitarne w zbiornikach wybieralnych względem ogółu nieruchomości (15,56%).
- Duża liczba budynków, budowli, których stan konstrukcji ogranicza lub uniemożliwia ich użytkowanie względem ogółu tych obiektów (4,44%).

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Plebanka wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, występowanie istotnych problemów rynku pracy, zagrożenie przestępczością, słabą aktywność gospodarczą oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

5.4 Goszczewo

Goszczewo to niewielka wieś należąca dawniej do powiatu nieszawskiego, typowo rolnicza z zabudową zagrodową. Większość zamieszkałych w niej osób to rolnicy prowadzący małe i średnie gospodarstwa rolne. Miejscowość liczy 133 mieszkańców, co stanowi 1,06 % mieszkańców gminy. Goszczewo należy do obwodu Szkoły Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Służewie

Środowisko kulturowe:

W Goszczewie znajduje się przydrożna kapliczka, wzniesiona najprawdopodobniej przed II wojną światową. Do dziś odbywają się przy niej nabożeństwa majowe.

Infrastruktura:

Miejscowość posiada kanalizację wodociągową, jest stelefonizowana. Większość dróg, to drogi gruntowe – nieutwardzone w wystarczającym stopniu.

Zagospodarowanie przestrzenne:

Zabudowa o charakterze typowo wiejskim (zagrodowym). Brak budownictwa skoncentrowanego (wielorodzinnego).

Problemy:

- Brak działalności kulturalnej ze względu na brak odpowiedniej bazy lokalowej.
- Brak kanalizacji i gazyfikacji miejscowości.
- Brak publicznej infrastruktury sportu i rekreacji oraz placów zabaw.
- Zły stan dróg oraz oświetlenia dróg.
- Wysoki udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem (24,06%).
- Wysoki stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym (48,48%).
- Wysoki stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym (4,55%).
- Wysoki udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych (33,33%).
- Wysoki udział gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (32,33%)
- Wysoki udział gospodarstw domowych – stałych beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie gospodarstw domowych ogółem (73,33%)
- Wysoki wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców (0,133)
- Niski wskaźnik liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym (3,03%).
- Niski wskaźnik dynamiki liczby podmiotów gospodarczych w okresie minionych 10 lat (33,33% - regres)

Wszystkie powyższe wskaźniki przyjmują wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy. Wartości wskaźników w miejscowości Goszczewo wskazują na zaawansowanie procesów starzenia się ludności, zagrożenie przestępczością oraz na brak samowystarczalności ekonomicznej ludności i gospodarstw domowych.

Rozdział 6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja stanowi opis oczekiwanego efektu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji – w wyniku przeprowadzonej interwencji. W niniejszym rozdziale wskazano w jaki sposób przeprowadzona interwencja wpłynie na poprawę w zakresie poszczególnych zagadnień kryzysowych i jakiego docelowego stanu można się spodziewać.

Obszar gminy Aleksandrów Kujawski, który został objęty Lokalnym Programem Rewitalizacji, po przeprowadzeniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest **w roku 2023** obszarem rozwiniętym i ożywionym społecznie, gospodarczo, kulturowo oraz przestrzennie. Rozwój ten odbył się z poszanowaniem walorów przyrodniczych oraz zasady zrównoważonego rozwoju. Obszar rewitalizacji został przede wszystkim zaktywizowany i zintegrowany społecznie. Ponadto nastąpił rozwój przedsiębiorczości, w tym samozatrudnienia, więcej ludzi podejmuje pracę, a dzięki temu mniej mieszkańców uzależnionych jest od pomocy społecznej.

Na obszarze rewitalizacji w roku 2023 obserwuje się większą troskę młodszych pokoleń o osoby w wieku poprodukcyjnym, a także wykorzystuje się ich potencjał. Wzrósł poziom nauczania, a tym samym wzrosły szanse uczniów na rozwój osobisty i zdobycie dobrej pracy. Nastąpiło złagodzenie nierówności w zagospodarowaniu tego obszaru oraz poprawie uległ stan środowiska naturalnego. Wykorzystany został potencjał, w tym zabytków, w rozwoju turystyki, a także na cele gospodarcze.

Dzięki działaniom rewitalizacyjnym przestrzeń publiczną ożywiła się i stała się przyjazna dla lokalnej społeczności. W miejscowościach objętych rewitalizacją pojawiły się nowe miejsca odpoczynku i rekreacji, poprawiło się bezpieczeństwo oraz oferta edukacyjna i kulturalna. Zniwelowane zostało wykluczenie społeczne oraz ubóstwo. Nastąpiła poprawa aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców oraz zwiększenie ilości inicjatyw lokalnych. Na terenie rewitalizacji poprawiła się jakość życia, a tym samym obszar ten stał się również atrakcyjny dla nowych mieszkańców, inwestorów i turystów.

Do roku 2025 nastąpił dalszy rozwój i ożywienie społeczne. Na obszarze rewitalizacji nastąpił dalszy rozwój przedsiębiorczości, spadło bezrobocie, a dzięki temu zanotowano dalszy spadek liczby mieszkańców uzależnionych od pomocy społecznej. Dzięki zajęciom dodatkowym realizowanym dla dzieci i młodzieży wrosły szanse uczniów na rozwój osobisty i zdobycie dobrej pracy.

W celu osiągnięcia, opisanego powyżej oczekiwanego efektu rewitalizacji, zrealizowane zostaną różne projekty, które będą miały na celu rozwiązanie poszczególnych problemów zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji.

Projekt twardy	Projekt miękki	Efekt / Wpływ na rozwiązanie problemu
Rewitalizacja zabytkowych	Utworzenie ścieżek dydaktycznych w	Dzięki rewitalizacji zabytkowych parków oraz utworzonym ścieżkom dydaktycznym powstaną nowe miejsca pełniące funkcję społeczne, w których możliwe będzie

parków w Zdunach i Służewie	zabytkowych gminnych parkach	organizowanie wielu wydarzeń edukacyjnych, kulturalnych i integrujących mieszkańców, a w szczególności dzieci uczących się w Zespole Szkół w Służewie.
Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo - rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży		Dzięki zrealizowanym w projekcie zajęciom sportowym i ogólnorozwojowym, konkursom plastycznym, pogadankom, prelekcjom, warsztatom profilaktycznym kształtujących zdrowy styl życia i właściwe postawy wobec trudności wieku młodzieńczego, wsparciu psychologicznemu, dzieci i młodzież zamieszkała na obszarze rewitalizacji zyska możliwości spędzania wolnego czasu, w sposób, który będzie służył ich rozwojowi i narzędzia, które pozwolą na uniknięcie powielania wzorców zachowań wyniesionych z domu rodzinnego.
Doposażenie biblioteki w Służewie w sprzęt multimedialny wraz z klimatyzacją i wentylacją w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski	Dzięki doposażeniu biblioteki w Służewie, możliwe będzie prowadzenie aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych oraz dzieci i młodzieży ze szkół o niskim poziomie kształcenia. Dzięki prowadzonym w bibliotece działaniom nastąpi poprawa jakości i wzrost standardu życia mieszkańców. Zakupiony sprzęt multimedialny zaspokoi potrzeby społeczne, edukacyjne i kulturalne mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji usług świadczonych w środowisku lokalnym w miejscowości Zduny w gminie Aleksandrów Kujawski	Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski	Zaadaptowana infrastruktura umożliwi realizację usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej w formie stacjonarnej opieki dziennej realizowanej przez Klub Seniora. Klub seniora będzie miejscem spotkań osób starszych. Przeciwdziałać ma osamotnieniu i marginalizacji seniorów. W klubie seniora wsparciem obejmowane będą osoby niesamodzielne. W klubie seniora możliwe będzie prowadzenie zajęć mających na celu: a) zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań); b) zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym; c) działalność prozdrowotną (m.in. edukacja zdrowotna, spotkania z lekarzami),

		<p>kulturalna i edukacyjna (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu);</p> <p>d) prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, itp.;</p> <p>e) tworzenie grup samopomocowych, których członkowie będą wzajemnie się wspierać w trudnościach życia codziennego;</p> <p>f) poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu m.in. prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów;</p> <p>g) poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii;</p>
Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć		<p>W wyniku realizacji projektu (w tym przeprowadzonym zajęciom technicznym – karta rowerowa dla klas IV szkoły podstawowej; spotkaniom z funkcjonariuszami ruchu drogowego i strażą gminną nt. bezpieczeństwa w drodze do szkoły; zajęciom teoretycznym i praktycznym w zakresie udzielania pierwszej pomocy itp.) zwiększy się wiedza oraz bezpieczeństwo mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży.</p>
Odpuścimy razem – kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w miejscowości Zduny	Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski	<p>Dzięki stworzeniu przestrzeni publicznej - obszarów zieleni służących rekreacji, wypoczynkowi i integracji społecznej w miejscowości Zduny powstaną w miejscowości miejsca wypoczynku, rekreacji i integracji dla mieszkańców w każdym wieku. Na projekt złożą się: uporządkowanie i zagospodarowanie terenu, wykonanie nasadzeń drzew, krzewów i roślin zielonych, ciągów komunikacji pieszej, oświetlenia oraz elementów wyposażenia terenu.</p>
Remont i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia na	Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych	<p>Zwiększenie przedsiębiorczości społecznej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski, w tym przede wszystkim mieszkańców miejscowości Plebanka poprzez</p>

<p>potrzeby utworzenia spółdzielni socjalnej w Plebance</p>	<p>wykluczeniem społecznym; Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski; Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włącznie społeczne skierowane do organizacji społecznych</p>	<p>kompleksowe wsparcie. Wsparcie polegać będzie w szczególności na aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacji biznesowej tych osób w zakresie założenia i prowadzenia przez te osoby spółdzielni socjalnych poprzez przyznanie dotacji oraz zapewnienie finansowania pierwszego etapu jej działalności. Proponowane działania wpłyną bezpośrednio na rozwiązanie problemu dużego korzystania przez mieszkańców z pomocy społecznej.</p>
---	--	---

Rozdział 7. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.

Cele rewitalizacji odpowiadają na problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy oraz stanowią pochodną wizji określającej stan końcowy procesu rewitalizacji. Ponadto cele te ukierunkowane są na osiągnięcie efektów procesów rewitalizacji w województwie kujawsko-pomorskim:

- wzrost aktywności społecznej, ożywienie społeczne,
- zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów, niewystarczającym dostępem do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym.

Wszystkie podejmowane w ramach rewitalizacji działania (także infrastrukturalne) ukierunkowane będą na zniwelowanie negatywnych zjawisk społecznych, a tym samym wywarcie pozytywnego efektu społecznego rewitalizacji.

Tabela 15. Cele rewitalizacji w poszczególnych miejscowościach.

MIEJSCOWOŚĆ	CEL REWITALIZACJI	CELE SZCZEGÓŁOWE
Stużewo	Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie umiejętności efektywnego uczenia uczniów szkół podstawowych, - kreowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia, - poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację

		<p>mieszkańców i umocnienie spójności społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa standardu życia poprzez rozszerzenie oferty kulturowej oraz pobudzenie aktywności społecznej, - rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
Zduny	Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia poprzez rozszerzenie oferty kulturowej oraz pobudzenie aktywności społecznej, - kreowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia, - poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej, - promocja i rozwijanie wśród młodzieży i dorosłych kultury fizycznej,
Plebanka	Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości przestrzeni publicznych umożliwiających integrację mieszkańców i umocnienie spójności społecznej, - aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, - aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski,
Goszczewo	Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie umiejętności efektywnego uczenia uczniów szkół podstawowych, - kreowanie zdrowego i bezpiecznego stylu życia, - poprawa standardu życia poprzez rozszerzenie oferty kulturowej oraz pobudzenie aktywności społecznej, - rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowanie dziedzictwa kulturowego,

Źródło: Opracowanie własne.

Rewitalizacja wybranych miejscowości gminy Aleksandrów Kujawski służyć będzie podniesieniu atrakcyjności obszaru rewitalizacji dla aktualnych i obecnych podmiotów gospodarczych, mieszkańców czy NGO, wsparciu rozwoju kapitału społecznego oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców, a także restauracji zabytków.

Wśród kierunków interwencji przewiduje się rewitalizację obszarów zdegradowanych, ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich, planowanie przestrzenne prowadzone z uwzględnieniem realizacji koncepcji osadnictwa zwartej, w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, lokowanie nowych inwestycji, tworzenie i rozwój stref aktywności gospodarczej, rozwój oferty osadniczej oraz oferty spędzania czasu wolnego w oparciu o turystykę kulturową, aktywną, rekreacyjną. Program przyczyni się do nadania m.in. nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych przestrzeniom zdegradowanym.

Kluczowa koncepcja Lokalnego Programu Rewitalizacji bazuje na realizacji głównie **celów o charakterze społecznym** na obszarze zdegradowanym wybranym do realizacji. Wynika to z faktu nawarstwiania na tym obszarze opisanych problemów społecznych.

Zaplanowane w LPR działania rewitalizacyjne będą przynosiły efekt synergii, tj. posłużą do aktywizacji społecznej całej gminy Aleksandrów Kujawski. Zaplanowane działania będą miały także **wymiar gospodarczy, techniczny, środowiskowy i przestrzenno - funkcjonalny**.

Planowane jest realizowanie przedsięwzięć zarówno inwestycyjnych ("twardych"), jak i "miękkich" (w tym dofinansowanych z EFS w okresie programowania UE 2014-2020). Wszystkie zaplanowane działania posłużą do osiągnięcia następujących celów ogólnych na obszarze rewitalizacji, a także pośrednio całej gminy:

- aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców,
- aktywizacja zawodowa mieszkańców,
- wzrost aktywności gospodarczej, w tym samozatrudnienia,
- zwiększenie solidarności międzypokoleniowej,
- wzrost poziomu edukacji,
- poprawa stanu infrastruktury technicznej,

Wszystkie te cele i wizja rozwoju wpisują się w charakter działań rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane jako kompleksowe działania, dotyczące wszystkich z ww. aspektów wpływających na sytuację kryzysową obszaru rewitalizacji. Realizowane będą w pierwszej kolejności główne (kluczowe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które wynikają z zapisów LPR, a następnie przedsięwzięcia dodatkowe (uzupełniające) zapisane w LPR. Dzięki temu rewitalizacja będzie miała spójny i zaplanowany charakter, co zwiększy skuteczność i efektywność działań.

Poniżej przedstawione zostały wskaźniki, które zostaną osiągnięte w wyniku realizacji projektu.

Tabela 16. Wskaźniki do osiągnięcia w wyniku realizacji projektu.

Wskaźniki do osiągnięcia w wyniku realizacji projektu	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji usług świadczonych w środowisku lokalnym w miejscowości Zduny w gminie Aleksandrów Kujawski		
Liczba osób korzystających z obiektu	0	30

Poprawa warunków lokalowych dostosowanych dla osób starszych	0	1
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	1
Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	0	1
Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	0	30
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	0	30
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	1
Doposażenie biblioteki w Służewie w sprzęt multimedialny w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej		
Wzrost liczby osób włączonych w działania społeczne skupione wokół Biblioteki	0	80
Poprawa jakości i wzrost standardu życia mieszkańców	0	80 osób
Liczba osób korzystających ze sprzętu multimedialnego zaspokajającego potrzeby społeczne, edukacyjne i kulturalne	0	80
Liczba obiektów objętych wsparciem w ramach dziedzictwa kulturowego	0	1
Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	0	80
Rewitalizacja zabytkowych parków w Zdunach i Służewie		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	2
Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów	0	100
Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży		

Liczba zrealizowanych przedsięwzięć aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież	0	4 miejscowości/6 programów
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	80
Wyposażenie podopiecznych w wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych	0	100 osób
Poprawa sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży	0	100 osób
Poprawa relacji z rówieśnikami	0	100 osób
Zwiększenie kultury osobistej w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych	0	100 osób
Nabycie przez uczestników programu umiejętności samodzielnego organizowania czasu wolnego	0	100 osób
Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży	0	4
Rozszerzenie oferty, modernizacja i poprawa funkcjonowania bazy sportowo-rekreacyjnej	0	4
Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych	0	4
Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski		
Liczba osób objętych wsparciem	0	100
Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach edukacyjnych	0	100
Liczba osób, wezmą udział w zajęciach zdrowotnych	0	30
Liczba osób, które wezmą udział w wyjazdach kulturalno-turystycznych	0	40
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	80
Utworzenie ścieżek dydaktycznych w zabytkowych gminnych parkach		
Liczba wspartych form ochrony przyrody	0	2
Długość nowoutworzonych ścieżek edukacyjnych	0	0,5 km
Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć		
Liczba osób korzystających z zakupu wyposażenia	0	300
Liczba placówek wyposażona w sprzęt dydaktyczny	0	7
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	6

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	0	200
Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włącznie społeczne skierowane do organizacji społecznych		
Liczba osób objętych wsparciem	0	30
Odpocznijmy razem – kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w miejscowości Zduny		
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	0	1
Liczba wybudowanych nowych obiektów infrastruktury sportowej	0	1
Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	0	1
Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie	0	1000
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	0	1
Remont i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia na potrzeby utworzenia spółdzielni społecznej w Plebance		
Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie	0	300
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	0	15
Podniesienie umiejętności społecznych i kompetencji zawodowych osób	0	15
Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej	0	1
Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności	0	1
Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski		
Liczba osób objętych wsparciem	0	50
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	0	20
Liczba osób, które podejmą kształcenie po zakończeniu udziału w projekcie	0	10
Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski		
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	0	2

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	0	30
Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0	20
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	0	10
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	0	5
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	0	5
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	30
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	0	15
Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym		
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały wsparcie	0	20
Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włącznie społeczne skierowane do organizacji społecznych		
Liczba osób objętych wsparciem	0	50

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 8. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W celu wdrożenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Aleksandrów Kujawski oraz osiągnięcia założonych w nim celów zaplanowano szereg przedsięwzięć. Realizacja poszczególnych projektów ma za zadanie stopniowe wprowadzanie zmian, które w okresie do 2025 roku przyczynią się do realizacji wizji rewitalizacji. Planowane przedsięwzięcia zostały podzielone na główne oraz uzupełniające. Na liście głównej zostały umieszczone projekty, bez

których realizacja celów programu rewitalizacji nie jest możliwa i nie rozwiąże zdiagnozowanych sytuacji problemowych.

Tabela 17. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji (nr, nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Opis projektu					
				Podmiot/y realizujący/e projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Obszar rewitalizacji: Służewo	CEL REWITALIZACJI: Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.								
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Kierunek działań: Poprawa jakości przestrzeni publicznej. Kierunek działań: Rozwój usług opiekuńczych i społecznych. Kierunek działań: Rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej. Kierunek działań: Aktywizacja społeczna osób starszych.								
	1. Rewitalizacja zabytkowych parków w Zdunach i Służewie.	-	Przestrzenno - funkcjonalny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Przebudowa układu alejek parkowych, nowe nasadzenia drzew, krzewów i bylin, utworzenie małej architektury, wymiana oświetlenia parku, budowa instalacji nawadniania, budowa nowych ciągów pieszych, instalacja oświetlenia dekoracyjnego i inne.	Służewo, Zduny	1 000 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (SZOOP) – 2, Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów (SZOOP) - 100	Protokół odbioru robót. Liczba osób korzystających z rewitalizowanych parków.
	2. Utworzenie ścieżek dydaktycznych w zabytkowych gminnych parkach.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski we współpracy ze Szkołami z terenu Gminy	Zaprojektowanie i stworzenie przez uczniów mapy trasy, stworzenie ulotek i plakatów promocyjnych z opisem przebiegu ścieżki, nakręcenie filmu prezentującego miejsca na trasie ścieżki, gra terenowa po trasie, rajd rowerowy po trasie, piknik i wieczorny spacer z lampionami po trasie.	Zduny, Służewo	70 000,00	Liczba wspartych form ochrony przyrody (SZOOP) – 2, Długość nowoutworzonych ścieżek edukacyjnych (SZOOP) – 0,5 km	Liczba osób, w tym dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych o niskim poziomie kształcenia, uczestniczących w projekcie.
3. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Zajęcia sportowe i ogólnorozwojowe, konkursy sprawnościowe, turnieje międzyszkolne w grupach rówieśniczych, konkursy plastyczne, pogadanki i prelekcje, warsztaty profilaktyczne kształtujące zdrowy styl życia i właściwie postawy wobec trudności	Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	300 000,00	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież (LSR) – 4 miejscowości/ 6 programów, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 80 (SZOOP),	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w projekcie.	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

					wieku młodzieńczego, wsparcie psychologiczne i inne.			Wyposażenie podopiecznych w wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych – 100 osób, Poprawa sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży – 100 osób, Poprawa relacji z rówieśnikami – 100 osób, Zwiększenie kultury osobistej w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych – 100 osób, Nabywanie przez uczestników umiejętności samodzielnego organizowania czasu wolnego – 100 osób, Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży – 4, Rozszerzenie oferty, modernizacja i poprawa funkcjonowania bazy sportowo – rekreacyjnej – 4 miejscowości, Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych (SZOOP) - 4	
4. Dopuszczenie biblioteki w Służewie w sprzęt multimedialny w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej.	-	Przestrzenno – funkcjonalny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Dopuszczenie sali widowiskowej w bibliotece w sprzęt multimedialny: profesjonalny rzutnik oraz ekran kinowy.	Służewo	80 000,00	Wzrost liczby osób włączonych w działania społeczne skupione wokół Biblioteki – 80 osób, Poprawa jakości i wzrost standardu życia mieszkańców – 80 osób, Liczba osób korzystających ze sprzętu multimedialnego zaspokajającego potrzeby społeczne, edukacyjne i kulturalne – 80 osób, Liczba obiektów objętych wsparciem w ramach dziedzictwa kulturowego – 1, Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na	Protokół zdawczo-odbiorczy. Liczba osób, w tym dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych o niskim poziomie kształcenia, korzystających z zakupionego wyposażenia.	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

								poziomie lokalnych społeczności (SZOOP) - 80	
	5. Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć	-	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Celem realizacji projektu jest zakup typu mobilne miasteczko, plansze drogowe, alkohol, fantomy, defibrylatory, odbłaski, kamizelki, ulotki, a także: - przeprowadzenie zajęć technicznych – karta rowerowa dla klas IV szkoły podstawowej, - spotkania z funkcjonariuszami ruchu drogowego i straży gminnej nt. „Bezpieczny uczeń w drodze do szkoły”, - prowadzenie zajęć teoretycznych i praktycznych w zakresie udzielania pomocy, - nasza bezpieczna gmina – piknik rodzinny, - akcja „Bezpieczny maluch na drodze”	Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	85 000,00	Liczba osób korzystających z zakupu wyposażenia – 300, Liczba placówek wyposażona w sprzęt dydaktyczny – 7, Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 6, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 200	Listy obecności.
	6. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Projekt obejmuje: - aktywizację społeczną osób bezrobotnych, - aktywizację zawodową osób bezrobotnych, - wsparcie w zakresie zakładania działalności gospodarczej, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych	Służewo, Plebanka	500 000,00	Liczba osób objętych wsparciem – 50, Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (SZOOP) – 20, Liczba osób, które podejmą kształcenie po zakończeniu udziału w projekcie - 10	Listy obecności.
Obszar rewitalizacji: Zduny	CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.								
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Kierunek działań: Aktywizacja społeczna osób starszych.								
	1. Rewitalizacja zabytkowych parków w Zdunach i Służewie	-	Przestrzenno – funkcjonalny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Przebudowa układu alejek parkowych, nowe nasadzenia drzew, krzewów i bylin, utworzenie małej architektury, wymiana oświetlenia parku, budowa instalacji nawadniania, budowa nowych ciągów pieszych, instalacja oświetlenia dekoracyjnego i inne.	Zduny, Służewo	1 000 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (SZOOP) – 2, Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanych obszarów (SZOOP) - 100	Protokół odbioru robót. Liczba osób korzystających z rewitalizowanych parków.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

	2. Utworzenie ścieżek dydaktycznych w zabytkowych gminnych parkach.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski we współpracy ze Szkołami z terenu Gminy	Zaprojektowanie i stworzenie przez uczniów mapę trasy, stworzenie ulotek i plakatów promocyjnych z opisem przebiegu ścieżki, nakręcenie filmu prezentującego miejsca na trasie ścieżki, gra terenowa po trasie, rajd rowerowy po trasie, piknik i wieczorny spacer z lampionami po trasie.	Zduny, Służewo	70 000,00	Liczba wspartych form ochrony przyrody (SZOOP) – 2, Długość nowoutworzonych ścieżek edukacyjnych (SZOOP) – 0,5 km	Liczba osób, w tym dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjalnych o niskim poziomie kształcenia, uczestniczących w projekcie.
	3. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Zajęcia sportowe i ogólnorozwojowe, konkursy sprawnościowe, turnieje międzyszkolne w grupach rówieśniczych, konkursy plastyczne, pogadanki i prelekcje, warsztaty profilaktyczne kształtujące zdrowy styl życia i właściwie postawy wobec trudności wieku młodzieńczego, wsparcie psychologiczne i inne.	Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	300 000,00	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież (LSR) – 4 miejscowości/ 6 programów, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 80 (SZOOP), Wyposażenie podopiecznych w wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych – 100 osób, Poprawa sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży – 100 osób, Poprawa relacji z rówieśnikami – 100 osób, Zwiększenie kultury osobistej w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych – 100 osób, Nabycie przez uczestników umiejętności samodzielnego organizowania czasu wolnego – 100 osób, Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży – 4, Rozszerzenie oferty, modernizacja i poprawa funkcjonowania bazy sportowo – rekreacyjnej – 4 miejscowości, Liczba	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w projekcie.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

								zrealizowanych imprez kulturalnych (SZOOP) - 4	
4. Remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji usług świadczonych w środowisku lokalnym w miejscowości Zduny w gminie Aleksandrów Kujawski.	-	Przestrzenno – funkcjonalny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Zaadaptowana infrastruktura umożliwi realizację usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej w formie stacjonarnej opieki dziennej realizowanej przez Klub Seniora. Klub seniora będzie miejscem spotkań osób starszych. Przeciwdziałać ma osamotnieniu i marginalizacji seniorów. W klubie seniora wsparciem obejmowane będą osoby niesamodzielne.	Zduny	126 944,76	Liczba osób korzystających z obiektu – 30, Poprawa warunków lokalowych dostosowanych dla osób starszych – 1, Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1, Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (SZOOP) – 1, Liczba osób korzystających z nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (SZOOP) – 30, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) – 30, Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (SZOOP) - 1	Protokół z dawczo – odbiorczy, listy obecności	
5. Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Organizacja warsztatów, kursów, szkoleń indywidualnych i grupowych, które służą przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu seniorów; Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży,	Zduny	200 000,00	Liczba osób objętych wsparciem – 100, Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach edukacyjnych – 100, Liczba osób, które wezmą udział w zajęciach zdrowotnych –	Liczba osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci, młodzież	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

					które zamieszkują na terenach wskazanych do rewitalizacji, mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów oraz rozwijanie ich zainteresowań; Aktywizacja społeczna osób starszych poprzez organizację zajęć edukacyjnych oraz kulturalnych; Pomoc zdrowotna dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem, zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnozdrowotnej; Wyjazdy kulturalne i turystyczne; Utworzenie stanowisk komputerowych w świetlicy wiejskiej w Plebance i Zdunach oraz prowadzenie zajęć informatycznych przez animatorów w tych świetlicach.			30, Liczba osób, które wezmą udział w wyjazdach kulturalno-turystycznych – 40, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (SZOOP) – 80,	i seniorzy), które wezmą udział w projekcie.
6. Bezpieczna Gmina – organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć.	-	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Celem realizacji projektu jest zakup typu mobilne miasteczko, plansze drogowe, alkoogole, fantomy, defibrylatory, odbłaski, kamizelki, ulotki, a także: - przeprowadzenie zajęć technicznych – karta rowerowa dla klas IV szkoły podstawowej, - spotkania z funkcjonariuszami ruchu drogowego i straży gminnej nt. „Bezpieczny uczeń w drodze do szkoły”, - prowadzenie zajęć teoretycznych i praktycznych w zakresie udzielania pomocy, - nasza bezpieczna gmina – piknik rodzinny, - akcja „Bezpieczny maluch na drodze”	Zduny, Służewo Plebanka, Goszczewo	85 000,00	Liczba osób korzystających z zakupu wyposażenia – 300, Liczba placówek wyposażona w sprzęt dydaktyczny – 7, Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 6, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 200	Listy obecności.	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

	7. Odpocznijmy razem – kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w miejscowości Zduny.	-	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Przedmiotem projektu jest zagospodarowanie terenu parku przy zabytkowym dworku w Zdunach na cele organizacji imprez kulturalno – sportowych, a także na cele wypoczynkowe i rekreacyjne.	Zduny	1 200 000,00	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (SZOOP) – 1, Liczba wybudowanych nowych obiektów infrastruktury sportowej – 1, Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 1, Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie (SZOOP) – 1000, Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych - 1	Protokół zdawczo - odbiorczy
	8. Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Projekt obejmuje: - aktywizację społeczną osób starszych poprzez organizację zajęć edukacyjnych oraz kulturalnych, - pomoc zdrowotną dla osób starszych poprzez spotkania z dietetykiem, zajęcia w zakresie rehabilitacji ogólnie – zdrowotnej, - wyjazdy kulturalne i turystyczne	Zduny	300 000,00	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (SZOOP) – 2, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 30	Listy obecności
Obszar rewitalizacji: Plebanka	CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.								
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Kierunek działań: Aktywizacja społeczna osób starszych.								
	1. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Zajęcia sportowe i ogólnorozwojowe, konkursy sprawnościowe, turnieje międzyszkolne w grupach rówieśniczych, konkursy plastyczne, pogadanki i prelekcje, warsztaty profilaktyczne kształtujące zdrowy styl życia i właściwie postawy wobec trudności wieku młodzieńczego, wsparcie psychologiczne i inne.	Plebanka, Goszczewo, Służewo, Zduny	300 000,00	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież (LSR) – 4 miejscowości/ 6 programów, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 80 (SZOOP), Wyposażenie podopiecznych w wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych – 100 osób,	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w projekcie.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

								Poprawa sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży – 100 osób, Poprawa relacji z rówieśnikami – 100 osób, Zwiększenie kultury osobistej w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych – 100 osób, Nabycie przez uczestników umiejętności samodzielnego organizowania czasu wolnego – 100 osób, Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży – 4, Rozszerzenie oferty, modernizacja i poprawa funkcjonowania bazy sportowo – rekreacyjnej – 4 miejscowości, Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych (SZOOP) - 4	
2. Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć.	-	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Celem realizacji projektu jest zakup typu mobilne miasteczko, plansze drogowe, alkohole, fantomy, defibrylatory, odblaski, kamizelki, ulotki, a także: - przeprowadzenie zajęć technicznych – karta rowerowa dla klas IV szkoły podstawowej, - spotkania z funkcjonariuszami ruchu drogowego i straży gminnej nt. „Bezpieczny uczeń w drodze do szkoły”, - prowadzenie zajęć teoretycznych i praktycznych w zakresie udzielania pomocy, - nasza bezpieczna gmina – piknik rodzinny, - akcja „Bezpieczny maluch na drodze”	Plebanka, Goszczewo, Zduny, Służewo	85 000,00	Liczba osób korzystających z zakupu wyposażenia – 300, Liczba placówek wyposażona w sprzęt dydaktyczny – 7, Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 6, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 200	Listy obecności.	
3. Remont i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia na potrzeby utworzenia spółdzielni socjalnej	-	Przestrzenno - funkcjonalny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Planuje się remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji projektu w miejscowości Plebanka w gminie Aleksandrów Kujawski. Celem Projektu jest zwiększenie przedsiębiorczości społecznej	Plebanka	400 000,00	Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury rocznie – 300, Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych (SZOOP) – 15, Podniesienie umiejętności	Protokół zdawczo – odbiorczy, listy obecności	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

					wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski poprzez kompleksowe wsparcie. Wsparcie polegało będzie w szczególności na aktywizacji społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz aktywizacji biznesowej tych osób w zakresie założenia i prowadzenia przez te osoby spółdzielni socjalnych poprzez przyznanie dotacji oraz zapewnienie finansowania pierwszego etapu jej działalności.			społecznych i kompetencji zawodowych osób – 15, Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej (SZOOP) – 1, Liczba nowych lub zaadaptowanych budynków przeznaczonych na cele usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (SZOOP) - 1	
4. Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włączenie społeczne skierowane do organizacji społecznych.	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Szkolenia w formie e-learningu podnoszące wiedzę i umiejętności w zakresie zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczej w sektorze ES, zarządzania przedsiębiorstwem społecznym, pozyskiwanie wiedzy na temat możliwości dywersyfikacji źródeł finansowania, bezpłatne porady prawne, marketingowe, księgowo dla podmiotów ekonomii społecznej oraz doradztwo indywidualne i grupowe dla osób zainteresowanych działalnością w sektorze ES.	Plebanka	300 000,00	Liczba osób objętych wsparciem – 30, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 30	Liczba osób zainteresowanych działalnością w sektorze ES, które wzięły udział w projekcie.	
5. Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Projekt obejmuje kompleksowe wsparcie aktywizacyjne w zakresie: - opracowania IPD, - wsparcia psychologiczno – doradczego, - wsparcia w zakresie doradztwa zawodowego, - szkolenia kompetencyjne, dotyczące nabycia	Plebanka	200 000,00	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały wsparcie (SZOOP) - 20	Listy obecności	

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

					poszukiwanych na rynku pracy umiejętności, - spotkania grupowe i indywidualne motywujące do działania i przywracające objęte pomocą osoby do społeczeństwa, - wsparcie aktywizacyjne – staże, subsydiowane zatrudnienie				
	6. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Projekt obejmuje: - aktywizację społeczną osób bezrobotnych, - aktywizację zawodową osób bezrobotnych, - wsparcie w zakresie zakładania działalności gospodarczej, w tym tworzenie spółdzielni socjalnych	Plebanka, Służewo	500 000,00	Liczba osób objętych wsparciem – 50, Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej (SZOOP) – 20, Liczba osób, które podejmą kształcenie po zakończeniu udziału w projekcie - 10	Listy obecności.
Obszar rewitalizacji: Goszczewo	CEL REWITALIZACJI: Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.								
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Kierunek działań: Rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej.								
	1. Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć	-	Przestrzenno – funkcjonalny, społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	Celem realizacji projektu jest zakup typu mobilne miasteczko, plansze drogowe, alkohole, fantomy, defibrylatory, odblaski, kamizelki, ulotki, a także: - przeprowadzenie zajęć technicznych – karta rowerowa dla klas IV szkoły podstawowej, - spotkania z funkcjonariuszami ruchu drogowego i straży gminnej nt. „Bezpieczny uczeń w drodze do szkoły”, - prowadzenie zajęć teoretycznych i praktycznych w zakresie udzielania I pomocy, - nasza bezpieczna gmina – piknik rodzinny, - akcja „Bezpieczny maluch na drodze”	Goszczewo, Zduny, Służewo, Plebanka	85 000,00	Liczba osób korzystających z zakupu wyposażenia – 300, Liczba placówek wyposażona w sprzęt dydaktyczny – 7, Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 6, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (SZOOP) - 200	Listy obecności.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

	<p>2. Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.</p>	-	Społeczny	Gmina Aleksandrów Kujawski	<p>Zajęcia sportowe i ogólnorozwojowe, konkursy sprawnościowe, turnieje międzyszkolne w grupach rówieśniczych, konkursy plastyczne, pogadanki i prelekcje, warsztaty profilaktyczne kształtujące zdrowy styl życia i właściwe postawy wobec trudności wieku młodzieńczego, wsparcie psychologiczne i inne.</p>	Goszczewo, Służewo, Zduny, Plebanka	300 000,00	<p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć aktywizujących i integrujących dzieci i młodzież (LSR) – 4 miejscowości/ 6 programów, Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 80 (SZOOP), Wyposażenie podopiecznych w wiedzę na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych – 100 osób, Poprawa sprawności fizycznej wśród dzieci i młodzieży – 100 osób, Poprawa relacji z rówieśnikami – 100 osób, Zwiększenie kultury osobistej w środowiskach szkolnych i pozaszkolnych – 100 osób, Nabycie przez uczestników umiejętności samodzielnego organizowania czasu wolnego – 100 osób, Utworzenie grup wsparcia dla młodzieży – 4, Rozszerzenie oferty, modernizacja i poprawa funkcjonowania bazy sportowo – rekreacyjnej – 4 miejscowości, Liczba zrealizowanych imprez kulturalnych (SZOOP) - 4</p>	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w projekcie.
--	---	---	-----------	----------------------------	--	-------------------------------------	------------	---	---

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 18. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Obszar rewitalizacji	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne
1	2	3	4
Obszar rewitalizacji: Służewo, Goszczewo	CEL REWITALIZACJI: Rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.		
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Poprawa jakości przestrzeni publicznej. Rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej.		
	1	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w Gminie Aleksandrów Kujawski
	2	społeczne	Promocja kultury w Gminie Aleksandrów Kujawski -
	3	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Mobilna stołówka
	4	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Projekt „TATA”
5	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Kultywowanie tradycji poprzez zakup stroju ludowego dla Kół Gospodyń Wiejskich	

Obszar rewitalizacji: Plebanka, Zduny	CEL REWITALIZACJI: Zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej.		
	Kierunek działań: Rozwój oferty edukacyjnej oraz oferty spędzania czasu wolnego. Rozwój usług opiekuńczych i społecznych. Rozwój infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej. Aktywizacja społeczna osób starszych.		
	1	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w Gminie Aleksandrów Kujawski
	2	społeczne	Promocja kultury w Gminie Aleksandrów Kujawski -
	3	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Mobilna stołówka
	4	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Projekt „TATA”
5	społeczne, przestrzenno - funkcjonalne	Kultywowanie tradycji poprzez zakup stroju ludowego dla Kół Gospodyń Wiejskich	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 19: Zapewnienie realizacji działań zgodnie z ideą projektów zintegrowanych

Projekt „twardy”					Projekt „miękki”				
Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Program Operacyjny	Działanie / Poddziałanie	Lp.	Projekt	Źródło finansowania	Program Operacyjny	Działanie / Poddziałanie
1.	Rewitalizacja zabytkowych parków w Zdunach i Służewie	EFRR	RPO	7.1	9.	Utworzenie ścieżek dydaktycznych w zabytkowych gminnych parkach	EFS	RPO	4.5
2.	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,	EFRR	RPO	9.2.1	2.	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-	EFS	RPO	9.2.1

	w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży					rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży			
3.	Doposażenie biblioteki w Służewie w sprzęt multimedialny w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej	EFRR	PROW	6.1.2	10.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski	EFS	RPO	8.1
4.	Remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji usług świadczonych w środowisku lokalnym w miejscowości Zduny w gminie	EFRR	RPO	6.1.2	11.	Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski	EFS	RPO	9.1.2

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

	Aleksandrów Kujawski								
5.	Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć	EFRR	PROW	9.2.1	5.	Bezpieczna Gmina - organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć	EFS	POWER	9.2.1
6.	Odpocznijmy razem – kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w miejscowości Zduny	EFRR	PROW	7.1	12.	Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski	EFS	RPO	9.1.1
7.	Remont i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia na potrzeby utworzenia spółdzielni socjalnej	EFRR	RPO	9.4.1	13.	Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	EFS	RPO	9.2.1
					10.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób	EFS	RPO	8.1

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

					bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski			
				14.	Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włącznie społeczne skierowane do organizacji społecznych	EFS	RPO	9.2.1

Źródło: Opracowanie własne.

Rozdział 9. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym PR

W ramach zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji już podczas planowania projektów rewitalizacyjnych starano się zachować ich komplementarność przede wszystkim w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

Zachowanie komplementarności podejmowanych działań wpłynie na zminimalizowanie problemów zdiagnozowanych na terenie gminy Aleksandrów Kujawski.

- ✓ **Komplementarność przestrzenna** – Wszystkie projekty przewidziane w programie rewitalizacji zostaną zrealizowane na obszarze rewitalizacji, który został wyznaczony przy zachowaniu zasad delimitacji. Pozytywne oddziaływanie jakie będzie się wiązało z ich realizacją wpłynie natomiast na poprawę warunków życia mieszkańców na całym obszarze gminy.
- ✓ **Komplementarność problemowa** – Wybór projektów rewitalizacyjnych został przeprowadzony w oparciu o diagnozę obszarów rewitalizacji z uwzględnieniem sfery społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz gospodarczej. Projekty wybrane do realizacji mają na celu zminimalizowanie bądź zniwelowanie zdiagnozowanych problemów mieszkańców gminy. Ponadto niniejszy program rewitalizacji jest zgodny z dokumentami strategicznymi zarówno na poziomie lokalnym jak i ponadlokalnym, a więc już na etapie sporządzania programu rewitalizacji została zapewniona komplementarność problemowa.
- ✓ **Komplementarność proceduralno - instytucjonalna** – Zgodność proceduralno-instytucjonalna została szerzej opisana w rozdziale 13. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji*. W celu nadzoru realizacji założeń niniejszego programu zostanie powołany zespół ds. realizacji programu rewitalizacji. Powołany zespół będzie czuwał nad zachowaniem pełnej partycypacji wszystkich beneficjentów programu (m.in. samorządu gminnego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i mieszkańców).
- ✓ **Komplementarność finansowa** – Komplementarność źródeł finansowania została opisana w rozdziale 12. *Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych*. Projekty rewitalizacyjne planuje się finansować głównie z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz środków własnych Gminy Aleksandrów Kujawski. Gmina Aleksandrów Kujawski przeprowadziła rozeznanie w celu weryfikacji możliwości zaangażowania środków prywatnych w działania rewitalizacyjne. Niestety nie udało się zaangażować sektora prywatnego. Funkcjonujące na terenie Gminy organizacje pozarządowe również nie posiadają

środków, które mogłyby być zaangażowane w działania rewitalizacyjne. Plan finansowania został skonstruowany w taki sposób, aby jak najefektywniej zrealizować cele programu rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski.

- ✓ **Komplementarność międzyokresowa** – Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach przedmiotowego Programu będą dopełnieniem przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007 – 2013. Poniżej zaprezentowane zostały niektóre projekty zrealizowane w latach 2007 – 2013 na obszarze rewitalizacji.

Tytuł projektu	Źródło finansowania
Zakup nowoczesnego sprzętu specjalistycznego ułatwiającego kształcenie uczniów w Szkołach Podstawowych i gimnazjalnych na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski	RPO WK-P
Uczeń na 6 w Powiecie Aleksandrowskim - II edycja – projekt miał na celu wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty poprzez zwiększenie dostępności do zajęć pozalekcyjnych i poza programowych.	EFS
Realizacja systemu innowacyjnej edukacji w województwie kujawsko-pomorskim poprzez zbudowanie systemu dystrybucji treści edukacyjnych	RPO WK-P
Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej	EFS
Termomodernizacja Budynku Zespołu Szkół W Służewie	WFOŚiGW
„Inwestujemy w edukację” Celem projektu był wzrost potencjału rozwoju gimnazjum w Służewie i Stawach w Gminie Aleksandrów Kujawski dzięki wdrożeniu zmodyfikowanych kompleksowych programów rozwoju rozszerzających i wzbogacających ofertę edukacyjną szkół, umożliwiającą wyrównanie szans uczniów i podnoszenia jakości kształcenia w czasie projektu. Wdrożenie powyższych programów miało na celu podwyższenie jakości funkcjonowania systemu oświaty w 2 gimnazjach (w miejscowości Służewo i Stawki) poprzez zwiększenie efektywności kształcenia.	EFS

Źródło: opracowanie własne

Rozdział 10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Program rewitalizacji został wypracowany przez samorząd gminny i poddany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu oparte były na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym należy wymienić w szczególności społeczność.

Podczas opracowania LPR dla gminy Aleksandrów Kujawski zapewniono wiele różnorodnych form partycypacji społecznej m.in. poprzez wykorzystanie wielu technik i narzędzi aktywizacji i włączenia społeczności na każdym etapie pracy nad LPR. Narzędzia/techniki badawcze miały charakter ilościowy i jakościowy oraz pośredni i bezpośredni, co pozwoliło na pomiar różnych opinii, ale także dogłębne poznanie przyczyn i źródeł występujących na obszarze rewitalizacji problemów. Na tym etapie miały miejsce również dojrzałe formy partycypacji: współdecydowanie, uczestnictwo i kontrola obywatelska. Dzięki tym działaniom udział grup interesariuszy na każdym etapie pracy nad LPR był optymalny z punktu widzenia założeń LPR i charakteru tego opracowania.

Działania partycypacyjne objęły następujące grupy interesariuszy: mieszkańcy obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczyści i zarządzający nieruchomościami z OZ i OR, podmioty prowadzące/planujące działalność gospodarczą i społeczną (NGO), JST i organy władzy publicznej.

W celu zwiększenia skuteczności i efektywności partycypacji społecznej, powołany został gminny Zespół ds. Opracowania LPR (ZOLPR), który m.in. nadzorował partycypację społeczną.

Na każdym etapie działań prowadzono szeroką kampanię informacyjną (działania te będą kontynuowane podczas realizacji LPR), która obejmowała m.in.:

- umieszczenie informacji na utworzonej specjalnie podstronie internetowej poświęconej rewitalizacji (na stronie gminy i BIP) – dzięki temu wszystkie dokumenty związane z procesem przygotowania i realizacji LPR były zlokalizowane w tym samym miejscu,
- plakaty w urzędzie gminy i głównych punktach gminy,
- informacje w zwyczajowej dla gminy formie,
- informacje w prasie lokalnej i inne.

W trakcie konsultacji prowadzono również ocenę/ewaluację samego procesu konsultacji (każdy miał możliwość wypełnienia kwestionariusza i wyrażenia opinii na temat prowadzonych działań w zakresie partycypacji społecznej).

Partycypacja społeczna realizowana była na głównych etapach pracy nad LPR, jak:

- I. **diagnozowanie i wyznaczanie OZ i propozycji OR** – na tym etapie partycypacja społeczna nastąpiła przez upublicznienie (w wersji elektronicznej na www gminy i wydruk w UG) wstępnej diagnozy społecznej ww. obszarów (w tym omówione zostały problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne

i środowiskowe, potencjał, wyniki analizy wskaźnikowej, etc.), uzasadnienie wyznaczonego OZ i OR i ich wizualizację. Następnie przez 21 dni zbierano uwagi pochodzące od grup interesariuszy. Partycypacją społeczną były objęte na tym etapie wszystkie grupy interesariuszy. Przeprowadzono:

- ankietę bezpośrednią (papierową),
- 1 wywiad grupowy pogłębiony (fokus) połączony z warsztatami roboczymi (miejsce spotkania dostosowane było do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych; odbyło się w godzinach, terminie i miejscu umożliwiającym udział m.in. osób pracujących, z całej gminy, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Dodatkowo w trakcie ww. badań na tym etapie były ustalane potrzeby grup interesariuszy w zakresie projektów/działań do realizacji na OR, a także problemy, z którymi interesariusze się spotykają i potencjał obszaru, także z wykorzystaniem analizy SWOT.

- II. **opracowanie LPR (programowanie)** – upubliczniono (w formie, jak na etapie I) wstępną wersję LPR i zbierano przez 21 dni od publikacji uwagi/sugestie (od wszystkich grup interesariuszy).

Wszystkie wyniki konsultacji z ww. etapów były analizowane przez Zespół ds. rewitalizacji i następnie uwzględniane w LPR bądź odrzucane (każdorazowo z podaniem uzasadnienia decyzji).

Na etapie realizacji LPR również przewiduje się partycypację społeczną. Będzie ona realizowana m.in. poprzez:

- III. **ustalenie zasad powołania i funkcjonowania Zespołu ds. realizacji LPR (ZRLPR)** (forma kontroli obywatelskiej nad PR) – powołanie nastąpi najpóźniej 2 miesiące od uchwalenia LPR w drodze rozporządzenia wójta (zapewni się udział w ZPR przedstawicieli różnych z ww. grup interesariuszy). Nastąpi upublicznienie (w formie, jak na etapie I) wstępnej wersji ww. uchwały i zbieranie uwag/sugestii min. 21 dni od wszystkich grup interesariuszy z wykorzystaniem:
- ankiety internetowej (elektroniczna),
 - ankiety bezpośredniej (papierowa).

Członków ZPR wybierze się spośród zgłoszonych kandydatów, spełniających określone wymogi, wybieranych większością głosów na zapowiedzianym spotkaniu elekcyjnym (zapewni się współdecydowanie).

- IV. realizacja/wdrażanie LPR i jego monitorowanie (bieżące)/ewaluacja (nie rzadziej niż raz na 2 lata) – na tym etapie zapewni się udział grup interesariuszy (w tym osób/podmiotów korzystających ze wsparcia/projektów w ramach PR), w tym udział:

- 1) pośredni przez przygotowywane i opiniowanie przez ZPR raporty z monitoringu/ewaluacji wdrażania LPR (w tym analiza założeń i realizacji wskaźników, budżetu, celów, projektów/działań) i udział ZPR w wypracowywaniu optymalnych działań naprawczych/usprawniających wdrażanie LPR,

2) bezpośredni przez:

- a) aktywny udział w realizowanych projektach w ramach LPR,
- b) udział w badaniach na temat wdrażania PR (w tym zidentyfikowanych problemów):
 - badania ciągłe: formularz oceny wdrażania PR dostępny dla chętnych cały czas na WWW gminy i w urzędzie gminy,
 - badania okresowe (min. raz na 2 lata): ankieta internetowa/bezpośrednia, min. 1 wywiad fokusowy (miejsce spotkania dostosowane do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych; w godzinach, terminach i miejscu umożliwiających udział m.in. osób pracujących, z całej gminy, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym).

V. aktualizacja LPR – nastąpi jedynie w uzasadnionych przypadkach, w tym na bazie wyników monitoringu/ewaluacji LPR. Decyzję o przystąpieniu do aktualizacji LPR podejmuje wójt na uzasadniony wniosek:

- samego wójta,
- min. 2/3 członków ZPR,
- min. 250 przedstawicieli grup interesariuszy z OR (gwarantuje to współdecydowanie, co jest dojrzałą formą partycypacji).

Aktualizacja LPR może nastąpić szczególnie w sytuacji: zdezaktualizowania się danych, w tym danych do ustalenia wartości wskaźników, służących do wyznaczenia OZ i OR; realizacji wszystkich przewidzianych w LPR przedsięwzięć; pojawienie się nowych problemów, uzasadniających zmiany w LPR w zakresie rodzaju/harmonogramu/budżetu działań; pojawienie się nowych, potencjalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych; i innych.

Opis I etapu konsultacji społecznych.

W dniach od 12 lipca do 1 sierpnia 2016 r. odbył się I etap konsultacji społecznych dotyczących opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025. W tym czasie każdy mógł zgłosić swoje pomysły do powyższego dokumentu. W czasie trwania konsultacji, dnia 12 lipca 2016 r., odbyły się spotkania konsultacyjne, mające na celu przekazanie osobom zainteresowanym informacji, czym jest rewitalizacja oraz w jaki sposób wyznacza się obszary zdegradowane (wymagające wsparcia), a spośród nich te obszary, na których możliwe jest przeprowadzenie procesu rewitalizacji. Informacje te zostały również opublikowane na stronach internetowych gminy Aleksandrów Kujawski.

Kwestionariusz konsultacyjny podzielony był na 3 części. Pierwsza dotyczyła analizy gminy Aleksandrów Kujawski pod kątem jej silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju. W każdym z tych działów należało wybrać maksymalnie 5 odpowiedzi. W drugiej części można było zgłaszać propozycje projektów infrastrukturalnych („twardych”) z krótkim uzasadnieniem. Można było też podać pomysły na działania służące niwelacji występujących problemów społecznych (projekty „miękkie”). Ostatnia część służyła scharakteryzowaniu osoby wypełniającej ankietę. Dane jakich wymagano to grupa, do jakiej

należy ankietowany (mieszkaniec, właściciel nieruchomości w gminie, osoba prowadząca działalność gospodarczą w gminie itd.), płeć i wiek. Mieszkańcy byli też proszeni o podanie miejscowości zamieszkania. Dodatkowo ankietowani mieli możliwość zaznaczenia, skąd chcieliby czerpać informacje na temat działań związanych z opracowaniem programu rewitalizacji i jak oceniają prowadzone konsultacje społeczne.

W ramach I etapu konsultacji społecznych do Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski wpłynęło 27 wypełnionych kwestionariuszy. Wzięło w nich udział 15 kobiet i 12 mężczyzn.

Pierwszy etap konsultacji został dobrze oceniony przez ankietowanych.

Opis II i III etapu konsultacji.

Konsultacje społeczne w formie zebrania z mieszkańcami odbyły się w terminie:

- 3 października 2016 r. godz. 15 – Świetlica wiejska w Wołuszewie (dla mieszkańców sołectwa Słońsk Dolny i Wołuszewo),
- 3 października 2016 r. godz. 18:00 – Gminny Ośrodek Kultury w Służewie (dla mieszkańców sołectwa Służewo, Plebanka i Zduny).

W ramach II i III etapu konsultacji społecznych do Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski wpłynęło 18 wypełnionych kwestionariuszy.

Formularz konsultacyjny wraz z prezentacją został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski. Ponadto formularz został rozdstrybuowany w miejscach ogólnie dostępnych dla mieszkańców takich jak np. Urząd Gminy Aleksandrów Kujawski. Wypełniony formularz konsultacyjny można było odesłać korespondencją listową na adres Urząd Gminy Aleksandrów Kujawski, 87-700 Aleksandrów Kujawski, ul. Słowackiego 12, bądź dostarczyć osobiście. Wypełniony formularz można było także wysłać drogą mailową na adres poczty elektronicznej: rewitalizacja@gmina-aleksandrowkujawski.pl. W tym czasie każdy mógł zgłosić swoje pomysły do powyższego dokumentu.

W czasie trwania spotkań konsultacyjnych przekazano osobom zainteresowanym informacje, czym jest rewitalizacja oraz w jaki sposób wyznaczono dla gminy obszary zdegradowane, omówiono zasady programowania rewitalizacji. W ramach spotkań została omówiona także metodologia tworzenia Programu, zasady wypełniania kwestionariuszy ankietowych oraz omówiono propozycje zadań do LPR dla Gminy Aleksandrów Kujawski dla każdej miejscowości objętej LPR. Podczas spotkań mieszkańcy mieli możliwość zapoznania się ze znaczeniem procesu rewitalizacji w rozwoju gminy, a także możliwościami i zasadami pozyskania dofinansowania na przedsięwzięcia rewitalizacyjne w latach 2014-2020. W spotkaniu, które odbyło się w formie warsztatów wzięło udział 20 osób. Prowadzący szczegółowo udzielili uczestnikom spotkania odpowiedzi na pytania dotyczące zaprezentowanego podziału gminy, jak również wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Uczestnicy spotkań nie wnieśli uwag i propozycji zmian w zakresie Projektu dokumentu.

W dniach od 3 do 24 października 2016 r. można było składać pisemnie wnioski i uwagi na adres Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski, ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu i za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Większość ankietowanych osób stwierdziła, że członkowie Zespołu ds. Realizacji Programu Rewitalizacji powinny być wybierani na spotkaniu elekcyjnym, a w jego skład wchodzić 7-8 osób. Kadencja Zespołu według osób, które wypełniły ankietę powinna trwać 4 lata.

Spotkania przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej, a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup. Na spotkaniach diagnozowano kluczowe problemy, projektowano główne założenia i rozwiązania.

W spotkaniach brali udział pracownicy Urzędu Gminy Aleksandrów Kujawski, jednostek organizacyjnych Gminy, przedstawiciele sektora gospodarczego i społecznego oraz mieszkańcy.

Rozdział 11. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały indykatywne ramy finansowe dla głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z szacowanymi wielkościami środków finansowych przeznaczonych na ich realizację.

Tabela 20. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne - harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji	Termin realizacji projektu	Projekt	Typ projektu	Przedsięwzięcie	Podmiot realizujący projekt	Szacowana wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	zł	Środki publiczne		Środki prywatne	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Służewo, Zduny	2018-2020	-	Przestrzenno-funkcjonalny	Rewitalizacja zabytkowych parków w Zdunach i Służewie.	Gmina Aleksandrów Kujawski	1 000 000,00	85	850 000,00	EFRR	JST	x	x
Służewo, Zduny	2019-2020	-	Społeczny	Utworzenie ścieżek dydaktycznych w zabytkowych gminnych parkach.	Gmina Aleksandrów Kujawski we współpracy ze szkołami z terenu gminy	70 000,00	85	59 500,00	EFS	JST	x	x
Służewo Zduny, Plebanka, Goszczewo	2018-2019	-	Społeczny, Przestrzenno-funkcjonalny	Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych oraz organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.	Gmina Aleksandrów Kujawski	300 000,00	85	255 000,00	EFS/EFRR	JST	x	x
Służewo	2018-2019	-	Przestrzenno-funkcjonalny	Doposażenie biblioteki w Służewie w sprzęt multimedialny w celu zaspokojenia potrzeb	Gmina Aleksandrów Kujawski	80 000,00	85	50 904,00 68 000,00	PROW EFRR	JST	x	x

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

				społeczności lokalnej.								
Zduny	2018-2020	-	Społeczny	Organizacja przedsięwzięć integrujących i aktywizujących lokalną społeczność z Gminy Aleksandrów Kujawski.	Gmina Aleksandrów Kujawski	200 000,00	85	170 000,00	EFS	JST	x	x
Plebanka	2019-2020	-	Społeczny	Zindywidualizowane i kompleksowe działania umożliwiające aktywne włącznie społeczne skierowane do organizacji społecznych.	Gmina Aleksandrów Kujawski	300 000,00	85	255 000,00	EFS	JST	x	x
Zduny	2017-2018	-	Przestrzenno – funkcjonalny	Remont i wyposażenie pomieszczeń na potrzeby realizacji usług świadczonych w środowisku lokalnym w miejscowości Zduny w gminie Aleksandrów Kujawski	Gmina Aleksandrów Kujawski	126 944,76	85	107 903,05	EFRR	JST	x	x
Zduny, Służewo, Plebanka, Goszczewo	2018-2020	-	Społeczny, Przestrzenno – funkcjonalny	Bezpieczna Gmina – organizacja spotkań, warsztatów, prowadzenie zajęć	Gmina Aleksandrów Kujawski	85 000,00	63,63 85	54 085,50 72 250,00	PROW EFRR	JST	x	x

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025

Zduny	2018-2020	-	Społeczny, Przestrzenno – funkcjonalny	Odpocznijmy razem – kształtowanie obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców w miejscowości Zduny	Gmina Aleksandrów Kujawski	1 200 000,00	63,63	763 560,00	PROW	JST	-	-
Plebanka	2018-2020	-	Społeczny, Przestrzenno – funkcjonalny	Remont i adaptacja pomieszczeń oraz zakup wyposażenia na potrzeby utworzenia spółdzielni socjalnej	Gmina Aleksandrów Kujawski	400 000,00	85	340 000,00	EFRR	JST	-	-
Służewo, Plebanka	2019-2020	-	Społeczny	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych z Gminy Aleksandrów Kujawski	Gmina Aleksandrów Kujawski	500 000,00	85	425 000,00	EFS	JST	-	-
Zduny	2018-2020	-	Społeczny	Aktywizacja społeczna osób starszych z terenu Gminy Aleksandrów Kujawski	Gmina Aleksandrów Kujawski	300 000,00	85	255 000,00	EFS	JST	-	-
Plebanka	2018-2020	-	Społeczny	Aktywna integracja osób nieaktywnych zawodowo oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Aleksandrów Kujawski	200 000,00	85	170 000,00	EFS	JST	-	-

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 21. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.

Obszar rewitalizacji	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcie rewitalizacyjne	Szacowana wartość przedsięwzięcia (zł)	Źródło finansowania			
					Środki publiczne			Środki prywatne
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	1	społeczne, przestrzenno - funkcjonalna	Mobilna stołówka	80 000,00	EFS	EFRR	JST	-
Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	2	społeczne	Promocja kultury w Gminie Aleksandrów Kujawski	100 000,00	EFS	JST	-	-
Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	3	społeczne, przestrzenno – funkcjonalne	Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w Gminie Aleksandrów Kujawski	750 000,00	EFS	EFRR	JST	-
Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	4	społeczne, przestrzenno – funkcjonalne	Projekt „TATA”	85 000,00	EFS	EFRR	JST	-
Służewo, Zduny, Plebanka, Goszczewo	5	społeczne, przestrzenno – funkcjonalne	Kultywowanie tradycji poprzez zakup stroju ludowego dla Kół Gospodyń Wiejskich	200 000,00	EFS	EFRR	JST	-

Źródło: Opracowanie własne.

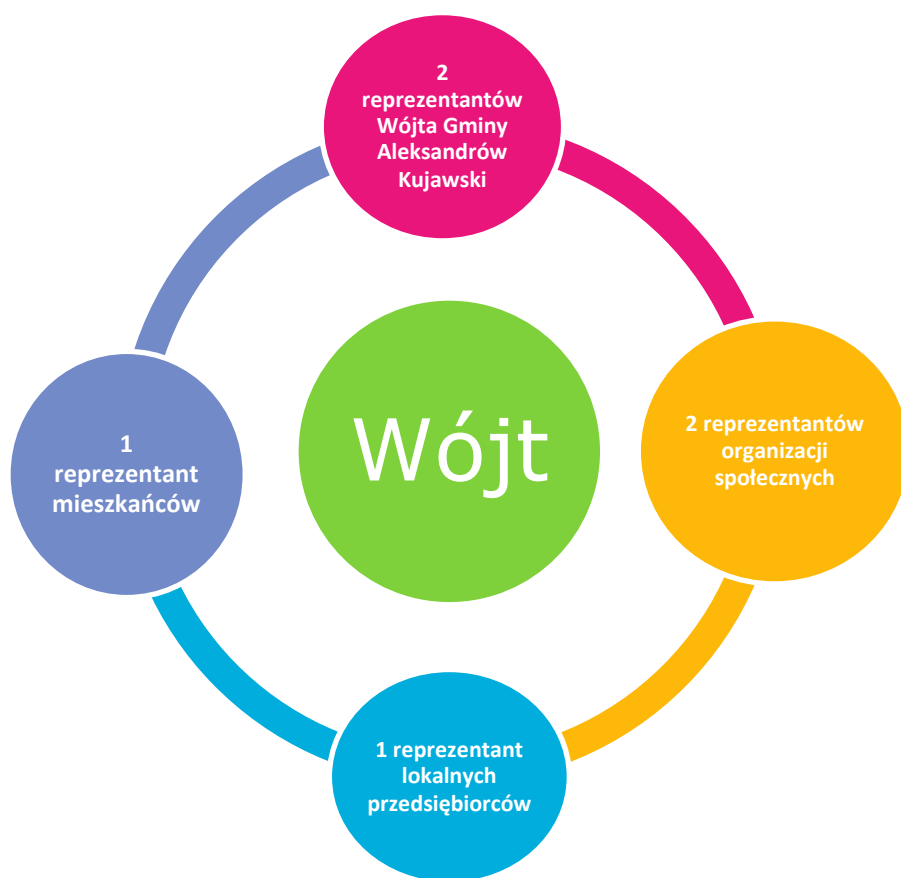
Rozdział 12. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Rewitalizacja jest procesem złożonym i wymaga szczególnych działań logistycznych związanych z nadzorowaniem realizacji zapisów Programu. W związku z tym Władze Gminy Aleksandrów Kujawski, tworząc program rewitalizacji zadbały o efektywny sposób wprowadzania w życie zapisów Programu Rewitalizacji, określając odpowiednie narzędzia zarządzania.

Dlatego też na początkowych etapach tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Aleksandrów Kujawski do 2025 r., powołano do życia Zespół do spraw opracowania Programu Rewitalizacji (ZOPR). Koordynatorem zespołu był Kierownik Wydziału Planowania Urzędu Gminy w Aleksandrowie Kujawskim, który zarządzał, monitorował oraz korygował na bieżąco działanie zespołu.

Po uchwaleniu Lokalnego Programu Rewitalizacji zarządzanie realizacją Programu powierzone zostanie wójtowi Gminy Aleksandrów Kujawski (byłemu koordynatorowi ZOPR), asystentowi w projekcie przy wsparciu ZRLPR (ciało doradcze i opiniujące) oraz odpowiednim pracownikom Urzędu Gminy.

Rysunek 1. Schemat zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

Z chwilą uchwalenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski do roku 2025 Zespół do spraw Opracowanie Programu Rewitalizacji zostanie rozwiązany, a w jego miejsce zostanie powołany Zespół ds. Realizacja Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski. Głównym koordynatorem będzie Wójt Gminy Aleksandrów Kujawski, do którego obowiązków będzie należało:

- ✓ Nadzorowanie wszelkich działań przyczyniających się do realizacji celów Programu Rewitalizacji, w tym nadzór bieżącej pracy pozostałych członków zespołu oraz nadzorowanie harmonogramu czasowego oraz finansowego.
- ✓ Raportowanie w zakresie wskaźników stanu kryzysowego (wraz z podaniem wartości aktualnej, wartości bazowej oraz wyjaśnieniami w przypadku niskiej efektywności prowadzonych działań rewitalizacyjnych) – co najmniej raz na 2 lata.
- ✓ Koordynowanie prac wdrożeniowych związanych z realizacją zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – co najmniej raz na 2 lata.
- ✓ Aktualizowanie Programu Rewitalizacji w przypadku braku efektów związanych z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych lub w związku ze zmianą sytuacji na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski.
- ✓ Współpraca z beneficjentami Programu w celu zapewnienia partycypacji społecznej na etapie realizacji procesu rewitalizacji na obszarze Gminy Aleksandrów Kujawski.

Wsparciem dla Wójta Gminy Aleksandrów Kujawski będzie asystent w postaci pracownika Urzędu Gminy zajmujący stanowisko dotyczące pozyskiwania funduszy z Unii Europejskiej. Zakres jego obowiązków będzie obejmował m. in.:

- ✓ Pozyskiwanie danych potrzebnych do Sprawozdań oraz bieżącego monitoringu potwierdzających efekty realizacji Programu Rewitalizacji.
- ✓ Udział w pracach związanych z konstruowaniem co najmniej raz na dwa lata sprawozdań oceniających stopień realizacji założeń Programu Rewitalizacji.
- ✓ Udział w spotkaniach partycypacyjnych z beneficjentami Programu Rewitalizacji podczas jego realizacji.

W celu zapewnienia pełnej partycypacji społecznej już po przyjęciu programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski w skład zespołu wejdą również mieszkańcy, przedsiębiorcy i inne podmioty działające na terenie Gminy. Wybór kandydatów pozostałych członków Zespołu ds. realizacji programu rewitalizacji zostanie poprzedzony zbieraniem kandydatur przez minimum 21 dni. Ogłoszenie dotyczące naboru zostanie zamieszczone na stronie internetowej Gminy Aleksandrów Kujawski oraz stron Biuletynu Informacji Publicznej Gminy. Wybór nastąpi w z góry określonym terminie w miejscu do tego przeznaczonym, a kandydaci zostaną wybrani większością głosów na wyżej opisanym spotkaniu elekcyjnym. Poza wyżej wymienionymi działaczą będą pozostali członkowie Zespołu Realizacji Programu Rewitalizacji oraz pracownicy odpowiednich referatów Urzędu Gminy w Aleksandrowie Kujawskim. Pozostali członkowie ZRPR będą prowadzić działalność doradczą i opiniotwórczą w odniesieniu do prac głównego koordynatora.

Rozdział 13. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

System monitoringu i oceny skuteczności działań jest kluczowym elementem w fazie realizacji Programu Rewitalizacji. W niniejszym rozdziale zostanie omówiony sam proces kontroli oraz nadzoru postępu prac związanych z realizacją Programu Rewitalizacji dla Gminy Aleksandrów Kujawski.

Podmiotem odpowiedzialnym za przeprowadzenie monitoringu oraz ocenę będzie Zespół ds. Realizacji Programu Rewitalizacji, który szerzej został opisany w rozdziale 12. W skład ZRPR wchodzić będą władze samorządowe Gminy Aleksandrów Kujawski wraz z wydelegowanymi pracownikami Gminy oraz wybranymi podczas spotkania elekcyjnego mieszkańcami, przedsiębiorcami i innymi podmiotami funkcjonującymi na terenie Gminy Aleksandrów Kujawski. Schemat postępowania w przypadku monitoringu został przedstawiony na poniższym rysunku.

Rysunek 2. Schemat monitoringu i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.

Spis tabel:

Tabela 1. Nawiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno - programowych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym.	4
Tabela 2. Nawiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji do dokumentów strategiczno - programowych na poziomie lokalnym.	8
Tabela 3. Wybrane dane statystyczne dot. gminy Aleksandrów Kujawski.	10
Tabela 4. Wybrane dane demograficzne dotyczące gminy Aleksandrów Kujawski.	11
Tabela 5. Zmiana liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2015 roku w porównaniu do roku 2008.	12
Tabela 6. Poziom zwodociągowania i skanalizowania gminy na tle województwa i kraju.	13
Tabela 7. Zidentyfikowane problemy w Gminie Aleksandrów Kujawski.	14
Tabela 8. Miejscowości Gminy Aleksandrów Kujawski.	16
Tabela 9: Analiza wybranych wskaźników społecznych (stan na dzień 08.03.2016 r.)	17
Tabela 10: Analiza wskaźników gospodarczych (stan na koniec 2016 r.)	20
Tabela 11: Liczba podmiotów gospodarczych w latach 2009 - 2016.	21
Tabela 12: Wyniki egzaminu szóstoklasistów w Gminie Aleksandrów Kujawski.	32
Tabela 13: Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na danym obszarze – średnia dla Gminy 11,38%	32
Tabela 14. Powierzchnia oraz ludność miejscowości wybranych do obszaru rewitalizacji.	33
Tabela 15. Cele rewitalizacji w poszczególnych miejscowościach.	50
Tabela 16. Wskaźniki do osiągnięcia w wyniku realizacji projektu.	52
Tabela 17. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	58
Tabela 18. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	69
Tabela 19: Zapewnienie realizacji działań zgodnie z ideą projektów zintegrowanych.	70
Tabela 20. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne - harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.	81
Tabela 21. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe.	84

Spis fotografii:

Fotografia 1. Jezioro Służewskie (4,71 ha).	37
Fotografia 2. Zabytkowy park dworski w Służewie.	37
Fotografia 3. Wyremontowana parkowa muszla.	38
Fotografia 4. Gminna Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej.	39
Fotografia 5. Dwór w Zdunach – 2015 rok.	42
Fotografia 6. Park dworski w Zdunach.	42
Fotografia 7. Zabudowa wsi Zduny.	43
Fotografia 8. Dwór w miejscowości Plebanka.	44

Spis wykresów:

Wykres 1. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem..... 12

Spis rysunków:

Rysunek 1. Schemat zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji. 85
Rysunek 2. Schemat monitoringu i oceny Lokalnego Programu Rewitalizacji. 87